

Traditionele muziek zit in mijn bloed!

Een studie naar de verbeelding van een nieuwe politieke status in traditionele muziek
op Curaçao en St. Eustatius.

Curaçao

Sint Eustatius

Jennifer Groeneveld en Naomi Hortencia

Bachelor Scriptie Culturele Antropologie

Universiteit Utrecht

Juni 2013

Traditionele muziek zit in mijn bloed¹

Een studie naar de verbeelding van een nieuwe politieke status in traditionele muziek op Curaçao en St. Eustatius.

Curaçao

Sint Eustatius

Jennifer Groeneveld

en

Naomi Hortencia

3536165

3216241

j.n.groeneveld@students.uu.nl

n.m.hortencia@students.uu.nl

28 juni 2013

Begeleidster: N. van der Heide

Universiteit Utrecht

¹ Uitspraak van Edward, tumbamusicus, op Curaçao.

“Traditionele muziek zit in mijn bloed, omdat ik het heb meegekregen van mijn voorouders.”

Titelvertaling in het Papiamentu: Musiká tradishonal ta den mi sanger.

Titelvertaling in het Engels: Traditional music is in my blood.

Afbeelding 1: Gemaakt door Thuraia, vriendin van Jennifer Groeneveld, woonachtig op Curaçao (febr. 2013) van carnavalsband *Cache* tijdens de *Gran Marcha* op Curaçao.

Afbeelding 2: St. Eustatius gemaakt door Naomi Hortencia van leden van de *Killy Killy Band* die voor *the Culture Tea Party* hun snaarinstrumenten aan het stemmen zijn (24 februari 2013).

Afbeelding 3: Vlag Curaçao http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_Cura%C3%A7ao.svg Geraadpleegd: juni 2013

Afbeelding 4: Vlag St.Eustatius http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_Sint_Eustatius.svg Geraadpleegd: juni 2013

INHOUDSOPGAVE	pagina
Voorwoord	5
Kaarten	7
Inleiding	9
1 Theoretisch kader	16
Inleiding	16
1.1 Slavernij en Racisme	16
1.2 Nieuwe politieke status	18
1.3 Autonomie en onafhankelijkheid	20
1.4 <i>Popular Culture</i>	21
1.5 <i>Space and Place</i>	23
1.6 Caribische en traditionele muziek	24
1.7 Carnaval	26
2 Context	27
Inleiding	27
2.1 Politieke veranderingen	27
2.1.1 Curaçao	27
2.1.2 St. Eustatius	29
2.2 Traditionele muziek	30
2.2.1 Curaçao: Tumba en Tambú	30
2.2.2 St. Eustatius: <i>Killy Killy Band</i>	31
3 Empirisch hoofdstuk: Politiek	34
A) Casus: Curaçao	34
3.1 Slavernij en Racisme: <i>Vergeten of bespreken</i>	34
3.2 Referendum en de Nieuwe Politieke Status: <i>Sí o nò</i>	36
3.3 Autonomie: <i>Nog steeds afhankelijk</i>	38
3.4 De Politieke Toekomst: <i>‘Geef ons de tijd’</i>	40
B) Casus: St. Eustatius	41
3.5 Slavernij en Racisme: <i>They try to confuse you, abuse you!</i>	41
3.6 Referendum en de Nieuwe Politieke Status: <i>The paradise on earth!</i>	44
3.7 Autonomie: <i>They control it!</i>	46
3.8 De Politieke Toekomst: <i>Golden Rock</i>	48
4 Empirisch hoofdstuk: Traditionele muziek	50
A) Casus: Curaçao	50
4.1 Oorsprong van traditionele muziek: <i>Ritmes van de slavernij</i>	50
4.2 Traditionele muziek: <i>Tumba en Tambú</i>	51
4.3 Sociale productie van muziek: <i>Curaçaose ‘lyrics’</i>	52

4.4 Afnemende politieke lading: <i>'Behalve de tambú'</i>	53
B) Casus: St. Eustatius	56
4.5 Oorsprong van traditionele muziek: <i>Never forget Statia!</i>	56
4.6 Traditionele muziek: <i>Our world!</i>	57
4.7 Sociale productie van muziek: <i>"Stai-sjah"</i>	59
4.8 Afnemende politieke lading: <i>Antillean Confusion</i>	61
Conclusie en Discussie	64
Literatuur	69
Bijlage 1: Samenvatting in het Nederlands	75
Appendix 2: Summary in English	78

Voorwoord

Curaçao

St. Eustatius

Deze scriptie is het resultaat van een drie maanden durend veldwerkonderzoek uitgevoerd door Jennifer Groeneveld op Curaçao en door Naomi Hortencia op Sint Eustatius. Graag willen wij van de gelegenheid gebruik maken om onze informanten in het veld, familie en vrienden te bedanken.

Ten eerste op Curaçao wil ik (Jennifer Groeneveld) dhr. Patrick Noël bedanken voor alle mooie gesprekken over slavernij, politieke ontwikkelingen en traditionele muziek op het eiland. Van de interessante gesprekken over het verleden en heden heb ik levenslessen meegekregen en verhalen over Curaçao en Bonaire. Ook heb ik vele bijzondere plekken op het eiland leren kennen en heb ik ook geproefd van typische Curaçaose gerechten, zoals op het platteland van *Banda Bou*. Het zal altijd in mijn herinnering blijven.

Ook wil ik Carmen bedanken voor haar gezellige en interessante gesprekken over politiek en traditionele muziek op Curaçao. Vooral ook het delen van haar contacten en het doen van een goed woordje bij dhr. Patrick Noël voor het bijwonen van verschillende muziek evenementen. Ook Manuel en Edsel voor hun interessante gesprekken op het gebied van traditionele Curaçaose muziek. De tumbazanger Randy die mij in contact heeft gebracht met de getalenteerde en ervaren tumbamusici Angelo en Edward waarmee ik zeer mooie gesprekken heb gehad over hun passie voor het maken van traditionele muziek en over het carnaval op Curaçao. Ook wil ik de moeder van Naomi Hortencia bedanken voor het leggen van de eerste contacten in het veld met verschillende informanten voor mij. Zoals met Daryl, de voorzitter van de carnavalsgroep *Con Clase*, die mij een kijkje in zijn huis heeft gegeven waar de carnavalskostuums werden gemaakt door de leden. Bedankt voor de inspirerende gesprekken over de carnavalsgroep, het jaarlijkse thema en het ontwerp voor de prachtige kostuums.

Tevens wil ik mijn familie en vrienden bedanken voor hun steun vanuit Nederland en op Curaçao. Daarbij zullen de gezellige avonden en weekenden met de Nederlandse stagiaires die ik op Curaçao heb ontmoet altijd in mijn herinnering blijven.

Ten eerste op St. Eustatius wil ik (Naomi Hortencia) mijn gastgezinnen enorm bedanken voor de gastvrijheid en zorg. Duizenden kilometers van mijn Utrechtse huis wisten zij mij een warm gevoel van thuis te geven. Mooie vriendschappen en herinneringen gaan hiermee gepaard. Mijn dank is groot dat ze niet alleen hun huis hebben opengesteld maar ook hun harten om mij St. Eustatius goed te laten leren kennen. Ik ben hun ook dankbaar voor de goede zorg tijdens een ziekteperiode in het veld.

Ook wil ik de *Killy Killy Band* en in het bijzonder Mieke en Sheldon bedanken voor de inzichten die zij mij gaven in traditionele muziek en de bereidheid om telkens te willen afspreken wanneer ik vragen had. Ik wil Mieke ook bedanken dat ze me overal naar toe nam, zodat ik dieper in het veld kon duiken en de schatten van St. Eustatius heb kunnen ontdekken.

Tevens wil ik mijn informanten op St. Eustatius heel hartelijk bedanken voor hun kostbare tijd, wat mij heeft geholpen om mooie data te verzamelen met als eindproduct deze scriptie. De uren die ik heb doorgebracht met mijn informanten hebben mij niet alleen geïnspireerd in het data verzamelen voor mijn scriptie maar dit heeft mij ook geïnspireerd voor verdere antropologische onderzoeken. Verder wil ik het Recreatiecentrum bedanken voor de gastvrijheid waardoor ik iedere woensdag langdurig participerende observatie kon doen. Tevens wil ik Stichting Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch Gebied bedanken voor de financiële steun om mijn onderzoek op St. Eustatius mogelijk te maken. Ten slotte wil ik (Naomi Hortencia) vrienden, familie en kennissen, zowel dichtbij als op afstand, bedanken voor de morele steun.

Ten slotte willen wij onze begeleidster Nienke van der Heide hartelijk bedanken voor haar adviezen, feedback en het blijven stellen van vragen om ons steeds verder in het denkproces te laten komen tijdens onze veldwerkperiode op Curaçao en St. Eustatius en bij het schrijven van deze scriptie.

Wij willen u met deze scriptie een levendige reis laten maken over de prachtige eilanden Curaçao en St. Eustatius. Daarbij willen wij u inspireren op het gebied van politiek en traditionele muziek op de eilanden. Veel leesplezier!

Jennifer Groeneveld en Naomi Hortencia

Kaarten

Kaart 1: Caribische gebied met Curaçao en St. Eustatius²

Kaart 2: voormalig Nederlandse Antillen en Aruba³

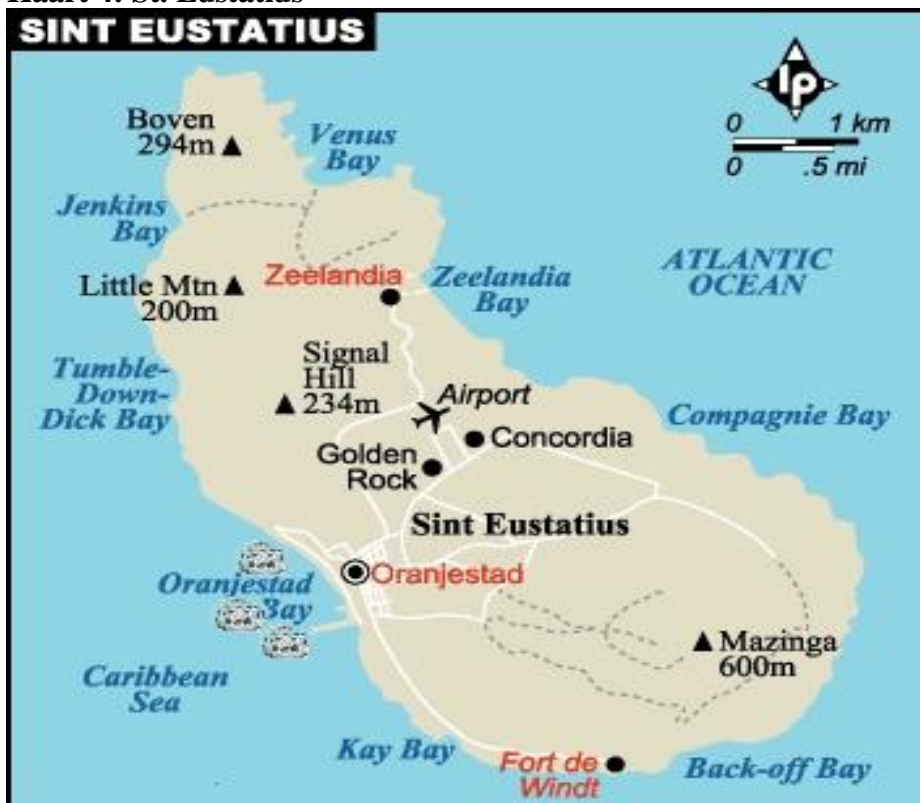
² Bron: <http://antillen.startkabel.nl/> geraadpleegd juni 2013

³ Bron: <http://blogs.rnw.nl/wereldkids/einde-van-de-nederlandse-antillen> geraadpleegd juni 2013

Kaart 3: Curaçao⁴

Kaart 4: St. Eustatius⁵

⁴ Bron: <http://www.curacao-travelguide.com/travel-information/map/photos/curacao-map-large.gif> geraadpleegd januari 2013

⁵ Bron: <http://www.prinswilleam-alexanderschool.nl/Nederlandse%20antillen.htm> geraadpleegd januari 2013

Inleiding

“WOWO RIBA BO”⁶

(..) Bo ta embahadora di nos kultura

Un digno representante di nos tumba

Kreado di arte I fantasia

Karnaval tur wowo ta riba bo

Pa bo kolónan nechi variante (..)

“OOG OP JOU”

(..) Jij bent ambassadeur van onze cultuur

Een goede vertegenwoordiger van onze tumba

Schepper van kunst en fantasie

Met carnaval zijn alle ogen op jou gericht

Om je mooie diverse kleuren (..)

(Gedeelte uit *lyrics* van het winnende tumbalied van de tumbakoning 2013 voor carnaval op Curaçao)⁷

‘Wowo riba bo’ [oog op jou] klinkt uit de grote zwarte geluidsboxen aan de zij- en achterkant van een truck tijdens de *Gran Marcha* [Grote Parade] van het Curaçaose carnaval.

De carnavalsgroep Con Clase⁸ beweegt tegelijk op het ritme van de tumbamuziek naar links, rechts, voor en achter. De Gran Marcha van het Curaçaose carnaval komt de Roodeweg in de wijk Colòn binnen. De truck van Con Clase is ongeveer tien meter lang en rijdt voor de dansers uit. De dansers zijn gekleed in blauw, groen, wit met gouden adelaarkostuums. De kleuren van de vleugels en de grote snavel op het hoofd met kleine opgeplakte spiegeltjes schitteren in de zon. De grote zwarte bolle adelaarsogen staren langs het publiek. Mensen in het publiek aan beide zijden van de route bewegen hun armen in de lucht, hun heupen van links naar rechts en zingen luid mee met de tekst wowo riba bo, wowo riba bo, wowo riba bo; het lied van Rei di Tumba [de tumbakoning]. Sommige mensen in het publiek hebben een Curaçaose vlag in hun hand en bewegen hun arm herhaaldelijk van links naar rechts.

Terwijl op Curaçao de muzieksoorten tumba en tambú kenmerkend zijn als traditionele muziek, voert op Sint Eustatius calypso de boventoon. Deze traditionele muziek wordt onder andere door de *Killy Killy Band* gespeeld. Deze band is vaak te vinden in informele settings, zoals bij vrienden thuis. De band trok vroeger spelend door de straten van St. Eustatius. Waar zij binnen werden gelaten zorgden zij voor gezelligheid, waarin hun voormalige naam de *Hippie Boyz* zijn oorsprong vindt. Het onderstaande vignet schetst een

⁶ Rei di tumba 2013 (koning van de tumbamuziek): Djuric "Dju Dju V" Virginie van de carnavalsband GIO Fuertisimo. Tumba lied gecomponeerd door: Michelangelo "Oko" Dap.

⁷ <http://news.caribseek.com/index.php/caribbean-islands-news/curacao-news/item/35896-djuric-dju-dju-v-virginie-rei-di-tumba-2013> Geraadpleegd: Juni 2013. Nederlandse vertaling tumbalied door Naomi Hortencia.

⁸ Alle namen van Curaçaose groepen zijn in de scriptie gefingeerd.

beeld van de informele setting waarbinnen twee leden van de *Killy Killy Band* muziek verzorgen.

Na een driegangenmenu te hebben genuttigd met Mieke en Sheldon, twee bandleden van de Killy Killy Band, en hun vrienden, Sanne en Peter, wordt de tafel leeggeruimd om plek te maken voor het boek met allerlei traditionele en Caribische muziek. Men wacht en hoopt op het muzikale hoogtepunt van de avond, waar de muzikanten hun instrumenten even uit de hoek van de huiskamer halen en op elkaar afstemmen. De eerste snaren van de gitaar worden bespeeld door Sheldon, waarna hij Mieke een sein geeft welk lied zij mee kan spelen op haar ukelele. Peter haakt in op zijn gitaar. Vanaf de veranda in de bergen waar de muzikanten liedjes van vroeger aan het spelen en zingen zijn, draagt de wind de melodieën over het eiland. Na enkele liedjes te hebben gezongen en gespeeld geeft Sheldon de avond een gouden tint door het zingen van enkele liederen die hij normaal niet meer zingt wegens zijn geloofsovertuiging. "It's a nice song, He doesn't sing it in church!" zegt Peter.

De bovengenoemde vignetten over Curaçao en Sint Eustatius geven een beschrijving van de sfeer waarin Jennifer Groeneveld en Naomi Hortencia onderzoek in het veld hebben verricht. De onderzoekers hebben gelet op de inhoud van muziek en hoe deze wordt overgebracht door muzikanten aan hun luisteraars en hoe traditionele muziek door de luisteraars wordt verbeeld. Traditionele muziek op zowel Curaçao als St. Eustatius is en wordt nog steeds beïnvloed door de omgeving, op nationaal, regionaal en internationaal niveau. Dat is zowel te zien in melodieën, ritmes, *lyrics*, thema's en het gebruik van instrumenten. De ontwikkeling die traditionele muziek op de eilanden heeft ondergaan en nog steeds ondergaat zal in deze scriptie naar voren komen. Traditionele muziek op Curaçao en St. Eustatius is na een periode van slavernij verder ontwikkeld van generatie op generatie. De sociale productie van *lyrics* door traditionele muziekbands is ook belangrijk. Dagelijkse thema's die spelen onder informanten zijn hoorbaar in de *lyrics* van traditionele muziek. Dit geldt ook voor thema's rondom de nieuwe politieke status.

De focus van het onderzoek is gericht op de datum 10 oktober 2010 en daarmee op de recente politieke ontwikkeling die Curaçao en St. Eustatius hebben ondergaan. Dit was een historische dag in de geschiedenis van de eilanden. Op alle eilanden van de voormalig Nederlandse Antillen werd een referendum gehouden, waarvan de uitslagen op 10-10-'10 werden vastgelegd. De voormalig Nederlandse Antillen zouden niet meer blijven bestaan als politiek geheel. Op St. Eustatius werd echter tijdens het referendum de keuze van de meerderheid van de eilandbewoners niet op 10-10-'10 vastgelegd. Hoewel zij hadden gekozen

om in de ‘Nederlandse Antillen’ te blijven bleek dit niet mogelijk. De meerderheid van de eilandbewoners van de andere eilanden wilde geen deel meer uitmaken van de voormalig Nederlandse Antillen, waardoor de bewoners van St. Eustatius zich moesten neerleggen bij dit besluit.

Curaçao heeft nu de politieke status van ‘autonoom land binnen het Koninkrijk’ en St. Eustatius de status ‘bijzondere gemeente van Nederland’ gekregen. St. Eustatius maakt samen met Bonaire en Saba deel uit van de **BES**-status (**B**onaire, **S**t. **E**ustatius, **S**aba), ook Caribisch Nederland genoemd.⁹ Deze bijzondere gemeenten van Nederland hebben twee bestuurslagen, namelijk het Eilandbestuur en de Nederlandse Rijksoverheid. De Rijksdienst Caribisch Nederland voert de taken voor de Rijksoverheid uit op de drie eilanden. Het Eilandbestuur staat onder controle van de Eilandraad met lokale volksvertegenwoordigers¹⁰.

De politieke omstandigheden en veranderingen sinds 10-10-‘10 hebben gedeeltelijk hun plek gevonden in de traditionele muziek die op Curaçao en St. Eustatius wordt gespeeld. De onderzoeksvraag luidt:

“Hoe verbeelden bewoners van Curaçao en St. Eustatius de nieuwe politieke status van de eilanden in traditionele muziek?”

Dit onderzoek is een verdiepende wetenschappelijke bijdrage op de al bestaande literatuur, omdat er weinig of geen onderzoek is gedaan naar de nieuwe politieke status vanaf 2010 in relatie tot traditionele muziek. Vooral voor St. Eustatius heeft het een vernieuwende bijdrage, omdat er voornamelijk verouderd onderzoek beschikbaar is.

De maatschappelijke bijdrage van dit onderzoek ligt in onze poging helder te maken welke spanningen er speelden en spelen rond de politieke statusverandering. De maatschappelijke bijdrage is ook inzicht geven in de verwevenheid van politieke ontwikkelingen, het verleden van de slavernij en de traditionele muziek voor de bewoners van de eilanden en in Nederland. Hiernaast zouden musici in discussie kunnen gaan over de rol die de politieke geladenheid in de traditionele muziek inneemt en de verbondenheid met de geschiedenis van de slavernij. Bijvoorbeeld in de verwerking van het slavernijverleden.

⁹ <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/caribische-deel-van-het-koninkrijk/nieuw-bestuur-voormalige-nederlandse-antillen> Geraadpleegd mei 2013

¹⁰ <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/caribische-deel-van-het-koninkrijk/nieuw-bestuur-voormalige-nederlandse-antillen> Geraadpleegd: mei 2013

Het verrichte onderzoek is een comparatief, oftewel vergelijkend onderzoek, omdat hetzelfde onderzoek zowel op Curaçao als St. Eustatius is uitgevoerd. Hiernaast heeft het onderzoek een beschrijvend karakter. Het zal de actuele politieke verandering die Curaçao en St. Eustatius hebben ondergaan beschrijven aan de hand van de verbeelding en constructie hiervan door de eilandbewoners.

Deze scriptie is het resultaat van drie maanden onderzoek op Curaçao met informanten die betrokken zijn bij muziek, zoals publiek, musici en medewerkers uit de cultuursector. Op Curaçao heeft Groeneveld participerende observatie gedaan tijdens de carnavalsperiode in februari. Zij heeft in totaal vier carnavalsoptochten bezocht van kinderen, jongvolwassenen en volwassenen. Voorafgaand aan het carnaval is zij bij carnavalsgroep *Con Clase* geweest bij het ontwerpen van de kostuums. De interviews zijn op Curaçao uitgevoerd in het Nederlands, omdat naast Papiaments ook Nederlands wordt gesproken door de informanten.

Voor St. Eustatius is deze scriptie het resultaat van drie maanden onderzoek met informanten, zoals bandleden van de *Killy Killy Band*, andere musici, publiek van de *Killy Killy Band* en politici op het eiland. Op St. Eustatius heeft Hortencia wekelijks participerende observatie gedaan bij een recreatiecentrum voor ouderen waar iedere woensdag traditionele muziek wordt gespeeld door twee bandleden van de *Killy Killy Band*. Zij heeft ook bij een optreden van de gehele *Killy Killy Band* participerende observatie kunnen doen. Publieke muziekgelegenheden met traditionele muziek worden af en toe op de eilanden georganiseerd. Vooral op St. Eustatius zijn deze gelegenheden rond carnaval in juli en rond de kerst, maar ook op Curaçao wordt de decemberperiode gekenmerkt door de tambú muziekperiode. Op St. Eustatius is gedurende het onderzoek intensief contact ontstaan met de leden van de *Killy Killy Band*, hierdoor lieten zij ook buiten publieke gelegenheden hun muziek horen aan de onderzoeker. De interviews zijn op St. Eustatius uitgevoerd in het Engels, omdat dit de voertaal is op het eiland.

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden hebben wij verschillende theoretische benaderingen gebruikt. In Oostindie's theorie is slavernij in het Caribisch gebied in verband gebracht met de nieuwe politieke status (Oostindie 1996:147). Het is belangrijk de geschiedenis van slavernij te belichten, omdat deze periode nog steeds invloed uitoefent op het dagelijks leven van informanten. Als verschillende informanten spreken over de nieuwe politieke status wordt deze in verband gebracht met het slavernijverleden op de eilanden. De slavernijgeschiedenis is ook terug te vinden in de traditionele muziek op Curaçao en St. Eustatius. Traditionele muziek van tumba en tambú is op Curaçao voortgekomen uit de

geschiedenis van slavernij. De ritmes, zang en dans werden geuit door de slaven op de plantages. Het eiland Curaçao diende met slavenmarkten als tussenstation om slaven van het Afrikaanse continent door te verkopen (Gibbes, Romer-Kenepa & Scriwanek 2002).

Traditionele muziek op St. Eustatius van de *Killy Killy Band* is divers en de gespeelde traditionele muziek kent net als op Curaçao invloeden uit het slavernijverleden. Op St. Eustatius waren tijdens de slavernij enkele suikerplantages, maar omdat het een klein eiland was ontwikkelde het zich niet tot een echte plantagekolonie. Curaçao en St. Eustatius zijn wel vergelijkbaar, omdat op beide eilanden slaven als tuinders en huisbedienden werkzaam waren (Oostindie, 2011:32-33).

In een theoretische benadering van Oostindie over de ideologie van superioriteit ontwikkelden Europeanen raciale argumenten om het verhandelen van slaven goed te praten, dit mondde uit in een superioriteitsideologie (Oostindie 1999:9). Deze superioriteitsideologie komt nog steeds naar voren op St. Eustatius waar informanten felle uitspraken doen over de huidige politieke status. Hierbij hebben zij raciale segmentatie in de samenleving aangekaart door eigen ervaring op sociaal en economisch vlak.

In veel landen met een slavernijverleden is een duidelijke focus op politieke autonomie volgens Christman & Anderson's theorie, aangezien het de politieke collectiviteit en morele houding onder burgers van een land benadrukt en versterkt. Deze theorie is relevant, omdat autonome burgers begrijpen verantwoordelijk te zijn voor elkaar en voor het resultaat van hun collectieve beslissing (Christman & Anderson 2005:237). De focus op onafhankelijkheid komt naar voren in een observatie van García-Muñiz bij een proces van herdefiniëren van de relatie met het 'moederland', zoals bij de voormalig 'Nederlandse Antillen' en Puerto Rico. De moeilijke economische situatie van onafhankelijke Caribische landen maakt tot dan toe onafhankelijkheid een onaantrekkelijk en verstaand doel (García-Muñiz 2011:550). Deze theorie is belangrijk, omdat Curaçao en St. Eustatius door staatsschulden momenteel financieel afhankelijk zijn van Nederland. Ook brengen verschillende informanten autonomie en onafhankelijkheid naar voren als wordt gesproken over de nieuwe politieke status en de politieke toekomst voor de eilanden.

In Handler's theorie over *popular culture* is verzet tegen overheersing voor en na kolonialisme een van de kenmerken (Handler 1994 in Sanabria 2007:315). De voormalige Antillen worden gekenmerkt door uitingen van protest tegen overheersing via verschillende muziekvormen. *Popular culture* is relevant om te kunnen analyseren in welke mate dit specifieke kenmerk nog steeds geldt voor traditionele muziek op Curaçao en St. Eustatius.

Een ander aspect van *popular culture* dat wordt genoemd in Hall's theorie is het bewustmaken dat betekenisgeving een construct is waarin een sociale betekenis wordt onderhandeld. Dit is de poging om lezers te winnen om de wereld op een bepaalde manier te bekijken, elke betekenisgeving van iets bemachtigt zijn eigen plek (Hall 1985 in Storey 1993:5). Dit aspect sluit aan bij musici op Curaçao en St. Eustatius die op een bepaalde manier de wereld laten zien en deze tot de verbeelding laten spreken in hun muziek. Informanten geven betekenis aan traditionele muziek door *lyrics*, ritme en thema's in een bepaalde context, tijd en plaats.

In Gupta & Ferguson's theorie over *space* en *place* zijn politieke daden van *re-imagination* van belang om de ruimtelijke orde te verbeelden. Dit betekent dat hierbij rekening moet worden gehouden met het proces van sociaal-politieke constructie (Gupta & Ferguson 1992:17). Deze theorie is van belang, omdat ons onderzoek ingaat op de verbeelding van een nieuwe politieke status binnen de traditionele muziek. Dit is verbonden met *space* en *place* door de manier waarop de plaats; de eilanden en de politieke ontwikkelingen zijn verbeeld en verwoord in de traditionele muziek.

Allahar's theorie over traditionele muziek laat zien hoe nauw verbonden traditionele muziek met politiek is. Muziek is een uitingsvorm, die gebruikt kan worden als een platform om luisteraars te beïnvloeden (Allahar 2002:23). Traditionele muziek biedt een venster voor vroegere, huidige en toekomstperspectieven van de samenleving. Door naar traditionele muziek te luisteren, ofwel muziek die lokaal wordt geproduceerd, kan men protest, meningen, en standpunten van musici vinden die hun sociale omgeving becommentariëren.

Nurse noemt dat de diepe wortels van het hedendaagse Caribische carnaval gedeeltelijk voortkomt uit de strijd van gemarginaliseerde mensen om culturele identificatie vorm te geven door middel van verzet en bevrijding (Nurse 1999:662). Deze theorie is belangrijk, omdat de ritmes van tumbamuziek tijdens carnaval en tambúmuziek op Curaçao deels voortgekomen zijn uit de strijd van gemarginaliseerde mensen tijdens de slavernij.

De achtergronden van de onderzoekers hebben mogelijk consequenties gehad voor de dataverzameling. Belangrijk is te vermelden dat op St. Eustatius door de informanten van Hortencia felle uitspraken zijn geuit over de verhoudingen tussen 'blank' en 'zwart'. Een reden zou kunnen zijn dat de informanten zich konden identificeren met de 'Antilliaanse' achtergrond van Hortencia en zij in hun voertaal werden geïnterviewd. Op Curaçao werd door de informanten van Groeneveld gesproken over het onverwerkte slavernijverleden. Een reden

zou kunnen zijn dat de informanten zich minder konden identificeren met de Nederlandse achtergrond van Groeneveld, maar wellicht wel met het gedeelde slavernijverleden.

De etnische achtergrond van de onderzoekers kan invloed hebben gehad op de inhoud en op welke manier informanten over bepaalde onderwerpen hebben gesproken. Het kan ook van invloed zijn op de manier waarop informanten over onderzoeksonderwerpen hebben uitgeweid en welke selectie zij hebben gemaakt bij het vertellen van hun verhalen aan de onderzoekers. Groeneveld en Hortencia hebben mogelijke consequenties voor de dataverzameling beperkt door *rapport* op te bouwen met de informanten en door *being there* (DeWalt & DeWalt 2002). Om het onderzoek te kunnen verrichten is gebruik gemaakt van de volgende methodes: formele en informele gesprekken, semi-gestructureerde interviews, interviews, en participerende observatie. Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een *sneeuwbalmethode* om contact te leggen met informanten.

Deze scriptie zal beginnen met het theoretisch kader waarin de belangrijkste theorieën en benaderingen zullen worden uitgelegd in hoofdstuk 1. De onderwerpen zijn ‘slavernij en racisme’, ‘de nieuwe politieke status’, ‘autonomie en onafhankelijkheid’, ‘*popular culture*’, ‘*space and place*’, ‘Caribische en traditionele muziek’ en ‘carnaval’. In hoofdstuk 2 komt de context aan de orde met hierin de ‘politieke veranderingen’ en ‘traditionele muziek’ specifiek gericht op ten eerste Curaçao en ten tweede St. Eustatius. In hoofdstuk 3 wordt het empirische hoofdstuk met het onderwerp ‘politiek’ en in hoofdstuk 4 het empirische hoofdstuk ‘traditionele muziek’ besproken. De casus over Curaçao wordt gevolgd door de casus over St. Eustatius, hierin komen theorie en empirie samen. Ten slotte wordt de conclusie en discussie gepresenteerd.

1 Theoretisch kader

Inleiding

Verbeelding van de politieke verandering in muziek door de bewoners van Curaçao en St. Eustatius is in dit onderzoek het onderwerp. Het theoretisch kader zal ter ondersteuning dienen voor de onderzoeksvraag: “*Hoe verbeelden bewoners van Curaçao en St. Eustatius de nieuwe politieke status van de eilanden in traditionele muziek?*”

De politieke status van een land kan verbonden zijn door een geschiedenis van een gekoloniseerd gebied en de hegemonie van een ander land. De politieke band tussen Curaçao, St. Eustatius en Nederland bestaat twee eeuwen nadat Nederland de eilanden koloniseerden. De slavenhandel hield in dat Nederlandse ondernemers slaven uit onder andere Ghana naar het Caribische gebied transporteerden (Hartog 1979:18). Het slavernijverleden van Curaçao en St. Eustatius is kenmerkend in de relatie met de nieuwe politieke status voor de eilanden ingevoerd op 10 oktober 2010. Het proces van meer of minder autonomie blijft voortgaan in deze nieuwe politieke status en kan uiteindelijk leiden tot onafhankelijkheid. Verzet tegen overheersing is een van de karaktereigenschappen van *popular culture* (Handler 1994 in Sanabria 2007:315). De gespeelde traditionele muziek op beide eilanden kent invloeden van het slavernijverleden. Muziek is een gebied voor het verbeelden van alledaagse sociale relaties, praktijken en interacties. *Space* en *Place* heeft het belang om ruimtelijke orde te verbeelden en is geen vaststaand principe (Gupta & Ferguson 1992:17). De emotionele relatie tussen een persoon en een plaats is *sense of place* (Ruotsala 2008:44). De plaats; de eilanden en de politieke ontwikkelingen worden verwoord in de muziek, bijvoorbeeld in de *lyrics* over de politieke statusverandering op de eilanden. Caribische muziek staat bekend om haar diversiteit en is vaak geladen met verschillende thema's en gebeurtenissen uit de geschiedenis. Traditionele muziek in het Caribische gebied wordt omschreven als een heterogeen product (Floyd 1999:2). Het hedendaagse Caribische carnaval komt deels voort uit de strijd van gemarginaliseerde mensen om culturele identificatie vorm te geven door middel van verzet en bevrijding (Nurse 1999:662).

1.1 Slavernij en Racisme

De huidige politieke status waartoe Curaçao en St. Eustatius nu toebehoren heeft een lange afstand afgelegd vanaf het koloniale tijdperk. De politieke banden tussen Nederland en

zijn voormalige kolonies, zoals Curaçao en St. Eustatius, zijn eeuwen oud. In deze paragraaf zal dieper worden ingegaan op de oorsprong van de banden die Nederland heeft met de voormalige kolonies. Onderwerpen zoals slavernij en racisme kunnen niet buiten beschouwing blijven als men de onderlinge [politieke] relatie tussen Nederland en Curaçao, St. Eustatius wil begrijpen.

De politieke band die Nederland met Curaçao en St. Eustatius heeft bestaat al meer dan drie honderd jaar. In 1634 veroverd Nederland Curaçao en vindt onder de West-Indische Compagnie de kolonisatie van het eiland plaats (Heijes 2004:69). In 1636 namen de Nederlandse kolonisten St. Eustatius over (van den Bor 1979:42). Rond de zeventiende eeuw kregen Hollandse ondernemers de smaak van trans-Atlantische slavenhandel te pakken (Oostindie 1999:8). Deze handel hield in dat Nederlandse ondernemers Afrikaanse slaven lieten transporteren vanuit Ghana en omliggende Afrikaanse gebieden naar het Caribische gebied (Hartog 1979:18). Curaçao diende als welvarende doorvoerhaven voor het kopen en verkopen van slaven. De slaven die niet verkocht konden worden, wegens ziekte of ouderdom, bleven op Curaçao en werden in het huishouden geplaatst (de Jong 2003:36-37). Door de grote hoeveelheden tabak en suiker die geproduceerd werden door slaven werd St. Eustatius ook aantrekkelijk voor Fransen en Britten (van den Bor 1979:42-43). St. Eustatius kreeg telkens te maken met nieuwe kolonisators, terwijl op Curaçao Nederland sinds 1634 de kolonisor bleef.

Het slavernijverleden wordt gekenmerkt door Nederland als kolonisor en Curaçao en St. Eustatius als koloniën. Slavenhandel en slavernij draaiden altijd in de eerste plaats om arbeid en geld; raciale overwegingen waren slechts een afgeleide (Oostindie 1999:9). Om het misbruik van slaven te rechtvaardigen gingen Europeanen zich richten op wat de Afrikanen anders maakten, zoals hun religieuze en culturele achtergrond. Hierop baseerden Europeanen hun ideologie van superioriteit (Oostindie 1999:9). Deze ideologie van superioriteit heeft ervoor gezorgd dat er gesegmenteerde samenlevingen zijn ontstaan waarin huidskleur en afkomst bepalend zijn voor iemands plaats op de sociale ladder. Tot op de dag van vandaag heeft deze segmentatie invloed op de Curaçaose samenleving (Heijes 2004:69). De afgeleide van slavernij, raciale overwegingen, heeft een lange weg afgelegd na de afschaffing van slavernij.

Na de afschaffing van slavernij in 1863 waren de sporen van de slavernij nog zichtbaar op sociaal en economisch vlak. Na de afschaffing van slavernij kwam er weinig verandering in de ideologie van superioriteit. Juridisch was de ex-slaaf vrij geworden, maar sociaal en

economisch bleef hij afhankelijk van de ‘blanke’ baas (Heijes 2004:69). De raciale factor alsook een gebrek aan arbeidsplaatsen blokkeerde verplaatsing op de sociale ladder voor de gekleurde bevolking (Römer 1977:16; Allen e.a. 2003 in Heijes 2004:70). Ondanks de arbeidsmogelijkheden in de twintigste eeuw blijft de negroïde meerderheid achterop door een gebrek aan opleiding en sociale mobiliteit binnen de samenleving (Kikkert & Bekman 1977; Römer 2003; Allen e.a. 2003 in Heijes 2004:70). Hierdoor worden hoger opgeleide mensen vanuit het buitenland gehaald die de arbeidsplaatsen kunnen opvullen (Heijes 2004:70-71).

1.2 Nieuwe politieke status

De politieke status van een territorium kan bestaan uit de volgende vormen: onafhankelijkheid, vrije associatie, gemenebest met gemeenschappelijk belang, een grondgebied en een soevereine staat (Berman-Santana 2000:5). De politieke status kan verbonden zijn door een geschiedenis van een gekolonialiseerd land, gebied of eiland en de hegemonie van een ander land. Bijvoorbeeld een nieuwe politieke status voor Micronesië opgesteld door de Verenigde Staten. Micronesië, onderdeel van Oceanië, had de mogelijkheid tot gemenebest of een territorium van de VS, maar zag deze politieke statusmogelijkheden als een koloniaal verlengde (McHenry 1975:39-41 in Berman-Santana 2000:8).

Aan de nieuwe politieke status voor Curaçao en St. Eustatius gaat een lange geschiedenis vooraf en deze statusverandering is niet zomaar ontstaan. De slavernij en slavenhandel in het Caribische gebied kreeg weinig aandacht van het Nederlandse Rijk rond de achttiende eeuw. De twee slavenopstanden op Curaçao rond deze tijd plaatsten de kolonie voor even in de kijker van Nederland, maar in de negentiende eeuw bleef het rustig, dus weinig herinnerde de Nederlanders aan de realiteit van de slavernij in het Caribische gebied (Oostindie 1996:147). In het midden van de negentiende eeuw werd Nederland gedwongen om de slavernij af te schaffen onder druk van Europese omliggende landen, omdat de Britse en Franse koloniën eerder waren ontmanteld en streefden naar onafhankelijkheid (ibid:149-150).

Het motief voor de afschaffing van de slavernij kwam nadat het Nederlandse Koningshuis, het Ministerie van Koloniale Zaken en het Nederlandse Parlement erkende dat de instelling van slavernij niet langer gehandhaafd kon worden, onder andere omdat het Nederland steeds deed omkijken naar het verleden. Ondanks dat het de eerste keer was dat Nederland serieus bezorgd was over de koloniën werd de slavernij tien jaar later pas officieel afgeschaft. De problemen die de Nederlandse overheid had met het betalen van een

vergoeding aan de slavenhouders ter compensatie voor de vrijlating van hun slaven was een belangrijke reden. Een gevolg van de slavernij afschaffing was dat de slaven geen vergoeding kregen (Oostindie & Klinkers 2003:59). In de praktijk verliep de vrijlating van de slaven langzaam na de afschaffing van de slavernij in het Nederlandse deel van het Caribische gebied (Oostindie 1996:158).

De politieke en historische banden tussen de voormalig Nederlandse Antillen en Nederland zijn ontstaan door de koloniale overheersing van de eilanden en de politieke invloed op de eilanden door Nederland in het verleden. De overheersing en politieke invloed van Nederland is tot op heden zichtbaar in de vernieuwing van de politieke status van de eilanden. De verdeeldheid die heerste op de eilanden had te maken met verschillende partijen die een rol speelden in de afschaffing van de slavernij. Naast de overheid hadden ook slaveneigenaren op de eilanden, slavenhandelaren en de slavenhandelaren in Nederland invloed op de sociale verhoudingen op de eilanden. Dit is van belang voor ons onderzoek, omdat in deze tijd de geschiedenis van de slavernij nog doorspeelt in de volgende generaties.

De invloed die de slavernij op de bevolking van de eilanden heeft, is terug te vinden in de gedachten en gevoelens van verschillende eilandbewoners in het Caribische gebied. Bijvoorbeeld de onderdrukking door een ander overheersend land, zoals Nederland over Curaçao en St. Eustatius. De meningen van de mensen zijn verdeeld over de verwerking van de geschiedenis van slavernij, omdat sommigen zeggen dat zij deze tijd achter zich willen laten en er niet meer over willen spreken, terwijl anderen vinden dat erover gesproken moet worden om het te kunnen verwerken.

Tijdens de nieuwe politieke status onderhandelingen rond 2007 reageerde de Staten en de Eilandraden, zoals van St. Eustatius, positief op het ondertekenen van de akkoorden. Op Curaçao bleef de tegenstand sterk, mede omdat het eiland een minder autonome status zou krijgen dan Aruba (Oostindie 2012:176). De discussie ging over de criteria waarbij een rol voor Nederland was voorzien, in het bijzonder op de gebieden rechtszekerheid en financiën (ibid:163). Een meerderheid in de Curaçaose Eilandraad, dertien tegen zeven, verwierp de 'koloniale' Slotverklaring. Herhaaldelijk werd door de oppositie verwezen naar het slavernijverleden (ibid:176).

Voordat de nieuwe politieke status op 10-10-'10 werd ingevoerd voor Curaçao en St. Eustatius bestond het Nederlandse Koninkrijk uit Nederland, de 'Nederlandse Antillen' en Aruba. De 'Nederlandse Antillen' was een nationale constructie van vijf eilandstaten; Curaçao, Bonaire, Saba, St. Eustatius en St. Maarten. De 'Nederlandse Antillen' en Aruba

waren Nederlandse ‘overzeese’ zelfgouvernementele landen, terwijl de verantwoordelijkheid voor buitenlandse zaken bij het Koninkrijk lag (Sharpe 2005:293). De nieuwe politieke status voor Curaçao en St. Eustatius is via een referendum op onder andere beide eilanden tot stand gekomen. De statusvernieuwing is niet zonder tegenslagen en spanningen op 10 oktober 2010 ingevoerd. Bij de invoering van de nieuwe politieke status op Curaçao en St. Eustatius werden gedachten en gevoelens over het slavernijverleden bij verschillende eilandbewoners sterker door de constante politieke overheersing in wetten en regelgeving van Nederland. De nieuwe politieke status heeft geresulteerd in meer autonomie voor Curaçao, maar niet op de gebieden rechtszekerheid en financiën. De nieuwe politieke status op St. Eustatius heeft geleid tot vermindering van autonomie, omdat de ‘Nederlandse Antillen’ ophield te bestaan en het eiland deel is gaan uitmaken van de BES-status als ‘bijzondere gemeente van Nederland’.

1.3 Autonomie en Onafhankelijkheid

Autonomie is een belangrijk begrip in ons onderzoek, omdat het woord herhaaldelijk wordt genoemd tijdens referenda en bij veranderingen van politieke status. Autonomie heeft geen eenduidige betekenis, omdat verschillende mensen verschillende betekenissen geven aan autonomie. In hoeverre autonomie in mindere of meerdere mate aanwezig is, is een discussiepunt onder onze informanten.

Bij de banden tussen landen bepaald door een verleden van kolonialisme is politieke autonomie opvallend, omdat het de politieke collectiviteit en morele houding onder burgers in een land benadrukt. Politieke autonomie is de vorm van autonomie die alleen samen met andere leden van een politieke gemeenschap wordt uitgeoefend. Autonome burgers begrijpen verantwoordelijk voor elkaar te zijn en voor de resultaten van hun collectieve beslissing (Christman & Anderson 2005:237).

In García-Muñiz (2011:550) worden de voormalig Nederlandse Antillen en Puerto Rico als voorbeeld genoemd bij een proces van herdefiniëren van de relatie met het ‘moederland’. Bijvoorbeeld voor meer integratie of voor autonomie onder ‘goed bestuur’ en gezond economisch bestuur met toezicht van het ‘moederland’. De moeilijke economische situatie van onafhankelijke Caribische landen maakt tot dan toe onafhankelijkheid een onaantrekkelijk en verstaand doel (García-Muñiz 2011:550). Dit geldt voor Curaçao en St. Eustatius, omdat de eilanden door staatsschulden momenteel financieel afhankelijk zijn van Nederland.

Autonomie en onafhankelijkheid zullen constante onderwerpen op de politieke agenda van Curaçao en St. Eustatius blijven. Verschillende politieke partijen en aanhangers streven naar onafhankelijkheid van Nederland voor hun eilanden. Bij de onafhankelijkheidskwestie blijft de periode van kolonialisme en slavernij naar voren komen op Curaçao en St. Eustatius.

Een voorbeeld van de onafhankelijkheidskwestie is Suriname rond 1975 volgens een theorie van Oostindie (2002). Surinaamse nationalistische bewegingen en het Surinaamse kabinet vierden de soevereiniteitsoverdracht als een zwaar bevochten overwinning. Onder verschillende Nederlandse politieke partijen was de stemming antikolonialistisch, hier vooral oog voor het eigen imago, belangen en idealen. De onafhankelijkheid van Suriname werd in twee jaar bewerkstelligd. Een overhaast proces waarin de Surinaamse bevolking niet werd betrokken en de Surinaamse democratie wankelde. Nederland probeerde met alle middelen ook de ‘Nederlandse Antillen’ zover te krijgen tot overhaaste onafhankelijkheid (Oostindie 2002:13). Op Curaçao en St. Eustatius is de onafhankelijkheid als politieke status zoals voor Suriname niet ingevoerd, omdat een nationale onafhankelijkheidsbeweging voorheen nog geen grote aanhang kende.

Autonomie en onafhankelijkheid zijn terug te vinden in traditionele muziek op Curaçao en St. Eustatius. Traditionele muziek op deze eilanden is gevormd tijdens de slavernij. Deze muziek was het middel om onderdrukking van slaven door slaveneigenaren ten gehore te brengen. Tijdens de slavernij was muziek de meest krachtige vorm voor gevoelens en gedachten van de slaven op de plantages.

1.4 Popular Culture

De informanten van Curaçao en St. Eustatius geven muziek een plek in hun dagelijks leven door er op een bepaalde manier betekenis aan te geven. Hall stelt dat *popular culture* een plaats is waar ‘*collective social understandings are created*’. *Popular culture* is betrokken bij ‘*the politics of signification*’, de poging om lezers te winnen om de wereld op een bepaalde manier te bekijken, dat elke betekenisgeving van iets zijn eigen plek bemachtigt (Hall 1985:36 in Storey 1993:5). De *popular* in *popular culture* is volgens Gove et al. (1986) gerelateerd aan het publiek of aan participatie door gewone mensen dan wel door leden van een bepaalde klasse of groep (Gove et al. 1986 in Sanabria 2007:314-315). In iedere samenleving is het publiek anders geconstrueerd en het publiek moet vooral niet gezien

worden als een permanente homogene groep met grenzen die door tijd, plaats en omstandigheden zijn vastgesteld.

Dit onderzoek neemt de suggestie van Canclini (1996:62) als grondslag voor *popular culture*, waar *popular culture* geen wetenschappelijk construct is, maar eerder een gebied van geschillen en onderhandelingen over sociale betekenis (Canclini in Sanabria 2007:314). In dit onderzoek werd bestudeerd hoe musici hun publiek op een bepaalde manier de wereld laten zien. Dit doen zij door het publiek op een bepaalde manier over een bepaald standpunt te laten nadenken.

In Latijns-Amerika en het Caribisch gebied heeft één van de karaktereigenschappen van *popular culture*, verzet tegen overheersing, een belangrijke rol gespeeld tijdens en na de kolonisatie (Handler 1994 in Sanabria 2007:315). In verschillende uitingsvormen van *popular culture* kwam het verzet tegen kolonistoren naar voren. In de slaventijd werd muziek gebruikt om onderling te kunnen communiceren over de eigenaar, religie, emoties en dagelijkse gebeurtenissen. In het volgende lied dat slaven zongen op plantages in het Caribisch gebied, en ook op Curaçao is een zekere mate van verzet te herkennen:

“De meester kan wel denken dat hij de baas is over ons lichaam, de meester kan wel denken dat hij de baas is over onze geest, wees niet zo dom, meester je bent niet de baas over onze dans. Daar zijn wij zelf heer en meester van over. Over onze uitingen zijn wij zelf de baas.”¹¹

Er werd door de slaven een duidelijke boodschap afgegeven aan de plantage-eigenaren. Of zij het op hun beurt begrepen is nog maar de vraag, want eigenaren wisten over het algemeen niet waarover de slaven zongen. De boodschap werd verkondigd in de muziek. Door de taalbarrière werd deze slechts onderling begrepen en niet door de plantage eigenaren. In die tijd was taal meer een barrière dan nu; vertaling is mogelijk of zelfs de taal leren. De ‘blanke’ plantage eigenaren zagen hun cultuur, en onder andere hun eigen taal, als superieur en de cultuur van de rechteloze slaven als ‘barbaars’ (Heijes 2004:69). Doordat de taalbarrière tegenwoordig kleiner is dan vroeger worden boodschappen door middel van symbolen in muziek ‘verborgen’ om de musicus en het publiek te beschermen. Vaak komen bekende plaatsen in muziek naar voren die ieder een bepaalde betekenis symboliseren. Hierop zullen we dieper op in worden gegaan in de volgende paragraaf.

¹¹ ‘Antilliaansverhaal’ (Documentaire) <http://www.youtube.com/watch?v=xh4xHccwOdY> Geraadpleegd: mei 2013

1.5 Space en Place

Ruimte wordt betekenisvol gemaakt en de ervaring van ruimte wordt sociaal geconstrueerd. Het vermogen van mensen om de ruimtelijke orde af te sluiten als een besloten ruimte, hetzij door fysieke beweging of door hun eigen politieke daden van *re-imagination*, is van belang om de ruimtelijke orde te verbeelden. Dit betekent dat hierbij rekening moet worden gehouden met het proces van sociaal-politieke constructie; ruimte en plaats zijn geen gegeven of vaststaand principe (Gupta & Ferguson 1992:17). Denkbeelden van plaatsen worden gevormd door de maatschappij waarin we leven. De emotionele relatie tussen een persoon en een plaats is *sense of place* (Ruotsala 2008:44). Muziek weerspiegelt sociale, economische, politieke en materiële aspecten van de specifieke plaats waar het is gemaakt. Veranderingen in de plaats geven dus veranderingen in muzikale klanken en stijlen. Muziek weerspiegelt, maar produceert ook plaats (Cohen 1995:444).

Hieruit volgt ten eerste dat muziek een gebied is voor het verbeelden van alledaagse sociale relaties, praktijken en interacties. Consumptie en productie van muziek brengen mensen samen en symboliseren hun gevoel van collectiviteit en plaats (ibid:436). Muziek omlijst ook bijzondere gebeurtenissen, zoals volksfeesten, die de symbolische betekenis van de muziek verhogen (Finnegan 1989:235). Net als het concept plaats, kan muziek mensen omhullen. De beelden en ervaringen die veroorzaakt worden door muziek zijn afhankelijk van bijzondere omstandigheden waarin de muziek wordt uitgevoerd en gehoord, dus van de betrokken muzikale stijl of activiteit. Muziek kan emotie laten optreden en overbrengen door de dubbelzinnigheid van de symbolische vormen van muziek. Mensen gebruiken muziek om gevoelens te uiten die soms wordt ontmoedigd in andere openbare instellingen, zoals voor mannelijke arbeidsklasse rockmuzikanten in Liverpool (Cohen 1995:444).

Ten tweede is muziek een concept of symbool dat wordt gepresenteerd en geïnterpreteerd. Veel mensen houden een band met hun verleden door gehechtheid aan specifieke plaatsen en muziek wordt vaak gebruikt om deze plaatsen te herinneren. De productie van plaats door middel van muziek is een tegenstrijdig en ideologisch proces, maar de dynamische wisselwerking tussen muziek en plaats suggereert dat muziek een specifieke en emotionele rol speelt (ibid:434). De reden is dat plaats geen vaststaand principe is, verschillende mensen kunnen er verschillend over denken en dit kan vervolgens tegenstrijdigheden opleveren. De politieke geladenheid in de muziek in het Caribische gebied wordt verbonden met de plaats. De plaats; het Caribische gebied, de eilanden, de steden of

dorpen op de eilanden, en de politieke ontwikkelingen worden verwoord in de muziek, bijvoorbeeld in de teksten over de politieke statusverandering en de eilanden. Mensen op het eiland kunnen een bepaalde mate van verbondenheid voelen met deze muziek en de politieke en plaatselijke inhoud. Deze verbondenheid en verbeelding van muziek doet iets met de bevolking en de bevolking geeft er in het dagelijks leven op een bepaalde manier vorm aan.

De hedendaagse politieke banden en de nieuwe politieke status voor de eilanden Curaçao en St. Eustatius komen voort uit de langdurige geschiedenis van kolonialisme en slavernij. De nieuwe politieke status geeft de koloniale verbondenheid tussen Nederland en Curaçao en St. Eustatius een nieuwe dimensie. De productie van de plaats door middel van muziek is vaak een politiek en omstreden proces. Muziek is betrokken bij de politiek van plaats, de strijd voor identiteit en verbondenheid, macht en prestige (ibid:445).

1.6 Traditionele en Caribische muziek

Muzikale klanken zijn een krachtige menselijke bron, vaak liggen onze diepste sociale gelegenheden en ervaringen hieraan ten grondslag. Mensen in samenlevingen wereldwijd maken gebruik van muziek voor het creëren en uiten van hun emotionele innerlijke leven, om de kloof tussen hen en het goddelijke te overbruggen, voor het verkrijgen van liefde, om huwelijken te vieren, om vriendschappen te ondersteunen, om massale politieke bewegingen te inspireren en om baby's in slaap te laten vallen (Turino 2008:5). Het geven van verschillenden betekenissen aan muziek is voor de Caribische gemeenschap zeker niet onbekend.

In het Caribische gebied is een grote diversiteit in muziek aanwezig. Caribische muziek staat bekend om zijn salsa-, merengue-, reggae- en calypsoklanken. Deze diversiteit ontbreekt in het dagelijks leven van de luisteraars zeker niet (Floyd 1999:1-2). Caribische muziek is vaak geladen met verschillende thema's en gebeurtenissen politiek, sociaal-economisch uit de geschiedenis. Muziek biedt een open raam om naar de samenleving te kijken. Het open raam biedt toegang tot het scenario waar muziek wordt gespeeld. Ieder die een kijkje neemt door het raam zal het ritme, de *lyrics*, de muzikanten, de dansers en het hele scenario anders kunnen interpreteren en het een andere betekenis kunnen geven. Door naar muziek te luisteren van een bepaalde regio, zoals het Caribische gebied, krijgt men een bepaald beeld van de actuele thema's, veranderingen en culturele symbolen van die regio.

Door muziek kreeg men vaak inzicht in de Caribische samenlevingen; Calypso muziek bood hiervoor een open raam. Calypso muzikanten gebruikten hun liederen om hun angsten, etnische verhoudingen en politieke dromen te uiten (Allahar 2002:23). Een duidelijk voorbeeld hiervan is te zien in het lied van Calypso muzikanten *Mighty Dougl*, waar zij haar lied gebruikt om inzicht te creëren in Trinidad's politieke cultuur (Allahar 2002:22-23). Door het uiten van politieke veranderingen in muziek, bemachtigen deze veranderingen een plek in de levens van de luisteraars. Muziek kan gedeeltelijk beïnvloeden hoe mensen over bepaalde politieke onderwerpen en veranderingen denken (Allahar 2002:23).

De geschiedenis van het Caribische gebied laat zien dat men vaak muziek ging maken om aan onderdrukking te ontsnappen en zo al de emoties, wekelijkse lasten en gedachtes te kunnen uiten. Muziek was aanwezig om de 'zware lasten' te verlichten en mensen weer energie te geven. Bij de muzikale bijeenkomsten werden krachten die gedurende de week werden verbruikt hernieuwd door gelach, broederschap, en drank; dit jaagde de drukte van de week weg (Williamson 2012:265).

De politieke statusverandering van Curaçao en St. Eustatius wordt door de bevolking van de eilanden op verschillende manieren verbeeld in traditionele muziek. Caribische muziek is juist ontstaan of heeft een nieuwe wending gekregen tijdens de koloniale periode. Reggae heeft veel overeenkomsten met vormen van Caribische muziek. Net als Calypso en Cubaanse muziek is het een product van de samenvoeging van Afrikaanse ritmes en Europese melodie en harmonie (Hebdige 1987:43). Reggae werd gebruikt als een vorm van protest tegen de gevestigde autoriteit (ibid:44). Reggae liederen werden gebruikt om onder andere de droom van 'zwarte' mensen in de Nieuwe Wereld te verbeelden; dat ze ooit vrij genoeg zouden zijn en het beloofde land zouden vinden (ibid:49).

De traditionele en populaire muziek van het Caribische gebied wordt meestal omschreven als heterogeen product (Floyd, 1999:2). Floyd wil laten zien dat traditionele muziek een verandering heeft ondergaan en nog steeds in het proces zit van syncretisme, waarin toe-eigening een belangrijke rol speelt. In dit proces gaat het om het omarmen en transformeren van Europese vormen, waarbij de inhoud wordt gevormd door Afrikanen en Afrikaanse nakomelingen (ibid:2). Europese vormen werden gehandhaafd in lokale muziek, om op deze wijze plek te bemachtigen in de cultuur en in parades van nationaal erfgoed en om te kunnen bijdragen aan internationale festivals (Spinetti, 2005:186). Om Europese vormen te handhaven werden instrumenten van de ene nationale cultuur naar andere culturen getransporteerd, wat de lokale perceptie van lokale muziek heeft beïnvloed (ibid:186). De

inhoud werd voornamelijk door de kracht van Afrikaanse mythes en rituelen bepaald (Floyd, 1999:2). Door het ontstaan van de Afrikaanse diaspora brachten de slaven deze mythes en rituelen met zich mee naar de Verenigde Staten. Deze functioneerden als een connectie met hun religieuze verleden (ibid:2). Ook is deze connectie met religie te zien in vieringen, zoals carnaval op het eiland Curaçao, die in de volgende paragraaf zal worden behandeld.

1.7 Carnaval

Het woord carnaval komt van het Latijnse woord *carnivale*, dit betekent ‘*farewell to the flesh*’. Het refereert naar de periode van de viering van het lichaam, van fysieke overgave, waar losbandigheid, hedonisme en seksuele uitpattingen worden uitgedrukt in muziek, dans, mascarades en feesten. Het carnaval wordt vaak voorafgaand aan de vastenperiode gevierd. De meeste landen hebben iets van een carnavalgebeurtenis in hun rituele kalender (Scott 1990 in Nurse 1999:664). Carnaval is een veel voorkomende gebeurtenis in het Caribische gebied. Het wordt op verschillende eilanden op verschillende momenten in het jaar uitbundig gevierd op verschillende manieren. Het carnaval van Brazilië en Trinidad en Tobago is een terugkerend thema in de antropologische onderzoeken (Green 2002; Nurse 1999).

De diepe wortels van het hedendaagse Caribische carnaval komen ook deels voort uit de strijd van gemarginaliseerde mensen om culturele identificatie vorm te geven door middel van verzet en bevrijding. Het carnaval als culturele activiteit gaat dus niet alleen om vrolijkheid, kleurrijke praal, feestvreugde en straattheater (Nurse 1999:662). De Caribische carnivals in de periodes na onafhankelijkheid zijn uitingen van de identificatie met het eiland, regionale harmonie en de ‘black’ identificatie (Manning 1978:199). Het Curaçaose carnaval wordt ook weergegeven als uiting van het eiland. Op het eiland wordt bijna het hele jaar naar de viering uitgekeken en het wordt gekenmerkt als belangrijke gebeurtenis. Het is een uiting van de identificatie met het eiland door de traditionele muziek, de kostuums, de praalwagens en de dansers. De strijd van de gemarginaliseerde bevolking tijdens de onderdrukking en slavernij op het eiland is eveneens kenmerkend voor Curaçao.

2 Context

Inleiding

De ‘Nederlandse Antillen’ worden in het Caribische gebied niet altijd als onderdeel ervan gezien. Dit is te wijten aan enkele politieke veranderingen en de historische band met Nederland. De Caribische eilanden hebben een apart karakter binnen de Caribische regio. De historische band met Nederland heeft ervoor gezorgd dat de bewoners van de eilanden door Nederland zijn beïnvloed in hun uiterlijk, gedrag en denkwijzen (Cuales 1998:86). De inhoud van deze band heeft door de jaren heen enkele veranderingen doorgemaakt. De meest recente is de nieuwe politieke status ingevoerd op 10-10-2010, een verandering waardoor men nu kan zeggen dat ‘de Nederlandse Antillen’ in formele zin niet meer bestaan. De belangrijke rol die Nederland heeft gespeeld op de ‘Nederlandse Antillen’ is ook niet weg te denken uit de muziek die op deze eilanden worden gespeeld. Op zowel Curaçao en St. Eustatius zijn de Afrikaanse, Caribische en Europese invloeden op traditionele muziek aanwezig.

2.1 Politieke veranderingen

2.1.1 Curaçao

Auteur: J.N. Groeneveld

Curaçao is een eiland in het Caribische gebied en ligt ten noorden van Venezuela. Het eiland heeft ongeveer honderdvijftigduizend inwoners en is vierhonderdvierenveertig km² groot¹². Papiaments is de taal op Curaçao die zijn oorsprong kent in de communicatie tussen slaven uit verschillende Afrikaanse streken. De taal is een Creoolse mix van onder andere Spaans, Portugees en Nederlands. Het Nederlands wordt ook gesproken vanwege de historische invloed van Nederland¹³. De geschiedenis van kolonialisme en slavernij hebben de psychosociale samenstelling van het eiland op ingewikkelde manieren gevormd. Multiculturalisme is eigen voor Curaçao en wordt gekenmerkt door een uitwisseling van de vele etnische subculturen en religies. De etnisch, culturele samenstelling is door de tijden

¹² <http://www.landenspecials.nl/curacao/bevolking-taal-godsdienst/> Geraadpleegd: mei 2013

¹³ <http://www.curacao.com/nl/Curacao-Ervaar-het-Vershil/Onze-Bevolking-en-Cultuur/Taal> Geraadpleegd: mei 2013

heen gevormd door multiculturele voorouderlijke sporen. De Indianen, Spanjaarden, Nederlanders, Sefardische Joden, Afrikanen en *Mulatten* zette de toon voor de eerste opmaak van het eiland. Hun nakomelingen en elke opeenvolgende golf van immigranten met hun specifieke achtergronden hebben deze diversiteit aangevuld (van der Dijs 2001:539).

Deze geschiedenis speelt door in de spanningen tussen Curaçao en Nederland die tijdens de onderhandelingen en ontwikkeling rond de politieke statusverandering naar voren kwamen. Politieke verdeeldheid speelde op Curaçao en een gedeelte van de bevolking demonstreerde tegen de komende veranderingen. Aan Nederlandse zijde werd geconstateerd dat er een slechte sfeer was ontstaan op ‘de Antillen’, ook waren er veel klachten over de manier van onderhandelen door Nederland (Oostindie & Klinkers 2012:194). De meningen op Curaçao onder de bevolking waren sterk verdeeld. Demonstraties kenden sterke overtuigingen en meningen, zoals leuzen met ‘herkolonialisering’ en ‘verkoop’ van Curaçao door Nederland. De onderhandelingen tussen politici van de Caribische eilanden en Nederland verliepen langzaam. De datum voor de invoering van de nieuwe politieke status werd hierdoor twee keer uitgesteld (ibid:209-10).

In een referendum kon de bevolking voor of tegen de statusverandering stemmen. Na het referendum was een krappe meerderheid voor de nieuwe politieke status, maar de bevolking van Curaçao bleef verdeeld. De tegenstanders beargumenteerden dat de autonomie van Curaçao werd afgepakt en dat de ‘rekolonisatie’ door Nederland geen structurele verbetering van de situatie op het eiland zou brengen. Tegenstanders wilden ‘de Nederlandse Antillen’ behouden of volledige onafhankelijkheid van Nederland. De plannen voor de nieuwe politieke status werden doorgevoerd. Op 10 oktober 2010 werd ‘de Nederlandse Antillen’ opgeheven (Oostindie & Klinkers 2012:216-17) en ging Curaçao behoren tot het Koninkrijk der Nederlanden, dus tot de vier landen die het Koninkrijk bevatten. De nieuwe structuur houdt in dat Curaçao een autonoom land is binnen het Koninkrijk der Nederlanden¹⁴.

¹⁴ <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/caribische-deel-van-het-koninkrijk/vraag-en-antwoord/hoe-ziet-de-bestuurlijke-structuur-van-het-koninkrijk-der-nederlanden-eruit.html> Geraadpleegd: november en december 2012.

2.1.2 St. Eustatius

Auteur: N.M. Hortencia

St. Eustatius is een klein eiland van eenentwintig vierkante kilometer ten noordoosten van Curaçao en vormt samen met Saba en St. Maarten de bovenwindse eilanden van de voormalig Nederlandse Antillen. De Stataanse populatie telt bijna vierduizend mensen. St. Eustatius wordt ook vaak Statia of Status genoemd (Keur & Keur 1960:7-8). St. Eustatius heeft net als haar zustereilanden Curaçao, Bonaire, Aruba, Saba en St. Maarten een koloniale periode en de daarbij behorende slavernij ervaren, onder het Nederlandse Koninkrijk. Het eiland was rond de achttiende eeuw economisch zeer welvarend, daarom wordt naar St. Eustatius soms gerefereerd als de ‘Golden Rock’. Deze welvaart kwam van de tabak- en suikerplantages op het eiland die werden onderhouden door slaven (van den Bor 1979:49). Door de economische bloei werd het eiland zeer aantrekkelijk voor de Britten, Fransen en Nederlanders die wilden profiteren van de grote winst die tabak en suiker opleverde (van den Bor 1979:66).

Het aantal keren dat St. Eustatius van ‘eigenaar’ is veranderd, is te zien aan het aantal keren dat de vlag is gewijzigd; tweeëntwintig keer in totaal (Hartog 1976:103-105). De afkomst van de bijna vierduizend bewoners van St. Eustatius is zeer divers. Zevenenveertig procent van de bewoners is afkomstig uit de voormalig Nederlandse Antillen, negenentwintig procent komt uit Zuid- en Midden-Amerika, elf procent uit de Verenigde Staten en Canada, vier procent uit Nederland, en negen procent uit overige landen.¹⁵ Ondanks de verschillende eigenaren die Sint Eustatius heeft gehad en bewoners met verschillende achtergronden is Engels de voertaal op St. Eustatius

Op 8 april 2005 werd een referendum gehouden op St. Eustatius. Statianen konden stemmen over het behoud van de ‘Nederlandse Antillen’. De uitslag van het referendum onder de Statianen was dat 76,6 procent van de stemmers had gekozen voor behoud van de ‘Nederlandse Antillen’.¹⁶ Er werd echter geen gehoor gegeven aan de stem van het volk op St. Eustatius, omdat referenda op Curaçao, St. Maarten, Saba en Bonaire andere uitslagen

¹⁵<http://www.cbs.nl/nlNL/menu/themas/bevolking/publicaties/artikelen/archief/2012/2012-bevolking-cn-uitgesplitst-art.htm>
Geraadpleegd: december 2012

¹⁶http://www.worldstatesmen.org/Saint_Eustatius.html Geraadpleegd: december 2012

hadden. St. Eustatius kon niet als enige binnen de ‘Nederlandse Antillen’ blijven. Als gevolg hiervan heeft St. Eustatius sinds 10-10-2010 de status *bijzondere gemeente van Nederland*. Samen met Bonaire en Saba vormen zij Caribisch Nederland,¹⁷ de BES-eilanden. De BES staat voor Bonaire, St. Eustatius en Saba.

Het Stataanse volk kreeg de huidige status opgelegd door de regeringspartij. Er was geen sprake van een nieuw referendum waarin het volk opnieuw kon kiezen welke status zij wilden aanvaarden. Sinds de regeringspartij akkoord is gegaan met de status *speciale gemeente van Nederland*, is boosheid ontstaan onder de bevolking ten opzichte van Nederland. Veel Statianen hebben het gevoel dat zij langzaam weer een kolonie van Nederland aan het worden zijn. Om Statianen een tweede kans te geven om de politieke status van hun eiland te ‘veranderen’ hebben de organisaties *Brighter Path Foundation*, *Statia Roots Foundation* en *St. Eustatius Awareness and Development Movement* een petitie opgesteld. Deze organisaties willen duizend stemmen krijgen voor deze petitie om vervolgens een constitutioneel referendum te houden, voordat de status van het eiland als bijzondere gemeente van Nederland in 2015 wordt geëvalueerd.¹⁸

2.2 Traditionele muziek

2.2.1 Curaçao: Tumba en Tambú

Auteur: J.N. Groeneveld

De belangrijkste traditionele muzieksoorten voor het onderzoek op Curaçao zijn tumba en tambú. Ten eerste is de tumba sinds de zeventiende eeuw op Curaçao geïnspireerd door muzikale invloeden van het Afrikaanse continent¹⁹ door de komst van slaven op het eiland. Het is de officiële muzieksoort van het carnaval. “Het succes van het carnaval komt door de enthousiaste deelname van de carnavalsgroepen en de onweerstaanbare ritmische kracht van

¹⁷ <http://www.government.nl/issues/caribbean-parts-of-the-kingdom/bonaire-st-eustatius-and-saba> Geraadpleegd: december 2012

¹⁸ <http://www.lachispa.eu/nieuws/roep-om-referendum-sint-eustatius/> Geraadpleegd: mei 2013

¹⁹ <http://www.curinfo.com/2012/10/15/music-in-curacao/> Geraadpleegd: mei 2013

de tumba (Curaçao carnavalsorganisatie 2012)²⁰. De bandcompetitie, het Tumba Festival, voorafgaand aan het carnaval is belangrijk. De meeste bands zijn verbonden aan een carnavalsgroep. Traditionele muziek vormt een basis en inspiratiebron voor de muziek tijdens het carnaval. Het carnaval bestaat uit kleurrijk verklede groepen die een route volgen vanuit Santa Maria naar de wijk Otrobanda in Willemstad. De dansers bewegen door de straten op het ritme van de tumba. De finale van het Tumbafestival waar het winnende carnavalslied wordt gekozen valt op 25 januari 2013. De *Gran Marcha* wordt gehouden op 10 februari 2013.²¹

Ten tweede is de tambú een typische Curaçaose blues. Tambú liederen worden begeleid door een Afrikaanse trommel [tambú], die het ritme van de dans en de beweging van de dansers leidt. Tambú is muziek uit het slavernijverleden van Curaçao, het wordt gekenmerkt door droevigheid en lijden in de *lyrics*²². Het tambú seizoen is aan het eind van het jaar. De tambú bands spelen tijdens de opening op het Brionplein in Otrobanda en laten hun muziek vervolgens bij buurthuizen en op feesten horen²³. De hedendaagse musici gebruiken meestal sluwe woordspelingen en dubbele bodems in hun *lyrics*, die zijn zorgvuldig doordacht en leiden tot de gewenste reactie van de drummers, zangers, dansers, en toeschouwers. De *lyrics* zijn vaak afwijzend commentaar op gebeurtenissen van het afgelopen jaar. Ze wijzen ook op de specifieke individuen, van binnen of buiten de gemeenschap, die zich gedurende het jaar hebben misdragen (Allen 2012:55).

2.2.2 St. Eustatius: Killy Killy Band²⁴

Auteur: N.M. Hortencia

Traditionele muziek op St. Eustatius wordt door de *Killy Killy Band* belicht, omdat deze als traditionele muziek werd ervaren en nog steeds wordt ervaren door mijn informanten. In het bijzonder werd Sheldon, *Killy Killy Band* ‘opzichter’ extra belicht, gezien zijn lange

²⁰ http://www.curacaocarnival.info/ned/modern_day_celebrations.php Geraadpleegd: januari 2013

²¹ http://www.curacaocarnival.info/ned/modern_day_celebrations.php Geraadpleegd: januari 2013

²² <http://www.curinfo.com/2012/10/15/music-in-curacao/> Geraadpleegd: mei 2013

²³ <http://www.versgeperst.com/lifestyle/124753/tambu-seizoen-minder-spectaculair.html> Geraadpleegd: mei 2013

²⁴ <http://documents.naam.an/nl/doc/De+Killy+Killy+Band+> Geraadpleegd: januari 2013

muzikale carrière in traditionele muziek op St. Eustatius. Sheldon stond en staat ook wel bekend als *Lord Lion* in de Calypso wereld, eerst zowel vroeger bij de *Hippie Boyz* als nu bij de *Killy Killy Band*. Sheldon die vanaf zijn elfde bezig is met muziek heeft met zijn muziek zowel morele, politieke, sociaal- economische boodschappen uitgedragen.

De muzikale hoogtepunten van St. Eustatius vinden plaats tijdens carnaval, Pasen, en *Statia Day*. Carnaval wordt op Statia in juli gevierd, omdat dan de hotels vol zijn met bezoekers en terugkerende eilandbewoners.²⁵ Dit in tegenstelling tot Curaçao waar carnaval in februari of maart wordt gevierd. Carnavalsviering op St. Eustatius was niet van toepassing tijdens de onderzoeksperiode. Hierdoor is het onderzoek gericht op de dagelijkse uiting en verbeelding van Statianen rondom de politieke verandering in muziek. In het bijzonder is er gekeken naar de traditionele muziek die door de *Killy Killy* band in de huizen van St. Eustatius te horen is en naar de optredens die door bewoners worden bijgewoond.

De *Killy Killy* band is in 1959 opgericht. In die tijd was het ook de gewoonte van de band om door de straten van het eiland te trekken. Uiteindelijk kreeg de band de naam ‘*Hippie Boyz*’ vanwege de manier waarop zij steeds rond hosten en de traditionele, lollige manier waarop zij muziek maakten en veelvuldig bars op het eiland bezochten.

De band *Hippie Boyz* veranderde van naam, zodat de band meer als culturele band werd gepresenteerd. De naam *Killy Killy Band* refereert naar de inheemse Statiaanse vogel, *Killy Killy*. Deze vogel maakt een melodieuze geluid dat de aandacht van de bewoners trekt en vasthoudt. Om deze reden wordt de *Killy Killy* band vergeleken met de vogels, vanwege de melodieuze geluiden en kalmerende muziek.

De band bestaat momenteel uit zeven muzikanten en speelt onder andere Quembe, Merengue, Waltz, Calypso, Jazz, Reggae, Soul en Gospel muziek. De grote variatie van muziek die de band speelt, laat zien dat er zowel nationale, regionale als internationale invloeden in terugkomen. De *Killy Killy* band is het culturele icoon van St. Eustatius. Zowel de regering als ondernemingen maken gebruik van de muziek van deze traditionele groep.

Dus de belangrijke rol die Nederland heeft gespeeld op de eilanden Curaçao en St. Eustatius is niet weg te denken uit muziek en de politieke status. De huidige politieke status is tot stand gekomen door een referendum. Voorafgaand aan dit referendum en na de invoering van de nieuwe politieke status waren veel spanningen onder de Curaçaose en Statiaanse bevolking. De nieuwe politieke status van Curaçao als autonoom land binnen het

²⁵ <http://www.definitivecaribbean.com/special-interests/st-eustatius/carnivals-and-festivals> Geraadpleegd: juni 2013

Koninkrijk wordt gesteund door een krappe meerderheid van de bevolking. Dit in tegenstelling tot St. Eustatius waar de meerderheid van de bevolking de nieuwe politieke status niet steunt. Op St. Eustatius is er nu een referendumpetitie ingediend om een nieuw referendum op te starten. De nieuwe politieke status wordt geuit door middel van tumba en tambú op Curaçao en door middel van de *Killy Killy Band* op St. Eustatius. De manier waarop dit wordt geuit wordt in het volgende empirische hoofdstuk behandeld.

3 Empirisch hoofdstuk: Politiek

A) Curaçao casus

Auteur: J.N. Groeneveld

3.1 Slavernij en racisme: *Vergeten of bespreken*

De zon staat hoog aan de horizon. Op de binnenplaats staan lange bananenbomen met een schaduw op de stenen grond. De Curacoase gids leidt de rondleiding door het Kura Hulanda museum in de wijk Otrobanda. De groep, die voornamelijk bestaat uit oudere Amerikaanse toeristen afkomstig van het cruiseschip in de haven vlakbij, volgt hem langzaam naar de deur om een nieuwe expositieruimte in te gaan. Binnen blaast de airco zo'n zeventien graden Celsius en laat direct bij binnenkomst de haartjes op de armen van de mensen omhoog gaan. Deze nieuwe ruimte in het museum is gevuld met afbeeldingen aan de muur. Deze afbeeldingen in lijsten verwijzen naar de Curaçaoese geschiedenis van de slavernij. Op de afbeeldingen staan vastgeketende donkere mannen en vrouwen amper met kleding aan en blanke slavenhandelaren in nette pakken.

Op weg naar de volgende ruimte is een steile trap naar beneden, de binnenkant van een schip in. Het plafond reikt niet hoger dan één meter tachtig. Aan een kant ligt een houten plank van ongeveer vier meter met onder en boven ruimte. Boven en onder de plank liggen ijzeren kettingen met grote ringen eraan. 'Dit was bedoeld om de slaven vroeger zittend vast te ketenen', laat de gids van het museum zien. 'De slaven kregen weinig eten, drinken en momenten 'om te luchten' waardoor zij alles op hun plek moesten doen. Een boottocht kon wel maanden duren voordat zij op hun bestemming, Curaçao, aankwamen.' Een van de Amerikaanse vrouwen loopt de trap op naar boven terwijl zij zich verontschuldigt. Voorovergebogen op een houten bankje gaat zij zitten met haar handen voor haar mond en zegt geen woord.

Na mijn bezoek aan het Kura Hulanda museum loop ik de volgende dag door de straten van Curaçao. In de wijk Nieuw Nederland aangekomen zijn bijna alle straatnamen gebaseerd op Nederlandse steden. Via de 'Oranjestraat' kom ik bij de 'Wageningenstraat', de 'Deventerstraat' en de 'Arnhemstraat'. Deze wijk en haar straatnamen laten zien dat de

invloed van Nederland sinds de koloniale tijd nog steeds zichtbaar is in de Curacoase straten en die zal ook na de invoering van de nieuwe politieke status niet snel verdwijnen.

Nadat ik heb verteld over mijn bezoek aan het museum en de wijk Nieuw Nederland vertelt Carmen, overheidsmedewerker,²⁶ mij haar verhaal over het slavernijverleden van Curaçao. Zij spreekt over de voorouders van vele Curacaoënen. Het verleden is tegenwoordig nog niet vergeven of vergeten. De periode is officieel jaren geleden afgesloten²⁷, maar de effecten ervan spelen door van generatie op generatie. Gevoelens van onderdrukking blijven voor Curacoase mensen aanwezig in het dagelijks leven. In het boek *Gedeeld Koninkrijk* bespreekt Oostindie hoe Nederland onder druk van Europese omliggende landen slaven in het Caribische gebied, zoals op Curaçao, moest vrijlaten (Oostindie 1996:149-150). In praktijk verliep deze vrijlating langzaam na de afschaffing van de slavernij (ibid:158).

Jaren na de afschaffing zijn de huidige politieke banden tussen Curaçao en Nederland getekend gebleven door het slavernijverleden. Gevoelens van onderdrukking zijn bij Curaçaoënaars aanwezig. Een ‘minderwaardigheidscomplex’ noemt Carmen het gevolg van het slavernijverleden op Curaçao. Williamson noemt racisme als een term die gebruikt werd om structureel groepen te onderdrukken (Williamson 2012:260). Racisme sluit aan bij het gevoel van onderdrukking die de slaven kenden en het niet veel waard zijn voor hun slaveneigenaar tijdens kolonialisme. Nakomelingen van slaven voelen door verhalen van vroeger hoe de periode van slavernij is geweest voor hun voorouders. Carmen vertelt haar kijk op de huidige situatie. ‘We moeten als Curaçaoase bevolking onder ogen zien en bewust worden dat bij onze mensen een minderwaardigheidscomplex heerst, door de geschiedenis van de slavernij. We blijven erbij hangen. We moeten meer denken ‘get over it and go on!’. We moeten de oude pijn verwerken, bij sommige mensen is het nog niet verwerkt. Want deze mensen vinden dat degenen die toen de Curaçaoase bevolking onderdrukten, nu weer onderdrukken.’

Zoals Carmen hierboven verteld is de omgang met het verleden voor mensen op Curaçao verschillend. Ook Manuel, directeur organisatie behoud cultureel erfgoed, vertelt over de verschillende manieren van omgang met het verleden: ‘Sommigen zeggen weg ermee, niet meer over praten. Anderen vinden praten belangrijk voor ‘genezing’. Je moet het eerst herkennen, daarna erkennen en dan oplossen. Ik zie het nu nog niet als collectiviteit naar

²⁶ Alle namen van informanten zijn in onze scriptie gefingeerd.

²⁷ Afschaffing van de slavernij op Curaçao: 1 juli 1863.

Bron: <http://www.kb.nl/dossiers/geschiedenis/afschaffing-slavernij-1863> Geraadpleegd: juni 2013.

voren gaan.’ Volgens Manuel komen door de ontwikkelingen van de huidige politieke situatie soms alle issues terug, zoals slavernij en racisme. Met racisme bedoelt Manuel de houding en het gedrag van de Nederlandse slaveneigenaren ten opzichte van de slaven op Curaçao uit het verleden. Manuel vindt dat de racisme issues niet bekeken en opgelost zijn. Hij spreekt over teveel (tegen)slagen die ‘ons volk’ heeft gekregen. Met de (tegen)slagen bedoelt hij historische trauma’s, als kolonialisme en slavernij op Curaçao en in het Caribische gebied. ‘Het is nog niet opgelost, want mensen willen weg van gepraat over slavernij’, benadrukt Manuel. Op twee manieren kunnen zij het slavernijverleden verwerken: vergeten of bespreken. Door de huidige politieke banden tussen Curaçao en Nederland blijft het slavernijverleden en de onderdrukkende kracht van Nederland op Curaçao bestaan voor de Curacaoënen.

3.2 Referendum en de Nieuwe Politieke Status: *Sí o nò*

De beslissende uitslag van het referendum voor de nieuwe politieke status kwam door de aandacht van de politieke partijen op Curaçao voor het onderwerp. Dit motiveerde meer mensen om voor Curaçao als autonoom land binnen het Koninkrijk te kiezen. Carmen beschrijft het verschil in uitslag van de referenda die op Curaçao werden gehouden. ‘De Curaçaose bevolking wilde tijdens het eerste referendum in de voormalig Nederlandse Antillen blijven, maar toen in 2007 een tweede referendum werd gehouden was de uitslag anders. De Curaçaose bevolking koos voor ‘autonoom binnen het Koninkrijk’, dus een groot deel van de bevolking heeft hiervoor gekozen.’ Het verschil in uitslag kwam mede doordat Curaçaose politieke partijen in hun campagnes de nadruk legden op de voordelen voor de statusverandering voor het land en voor de bevolking van Curaçao.

Een deel van de bevolking heeft gekozen voor de statusverandering, maar de invoering hiervan verliep niet zonder spanningen. Verschillende Curacaoënen geven aan in hoeverre zij politieke spanningen hebben gemerkt. Edsel, directeur culturele organisatie, vond de politieke situatie op Curaçao net na de invoering van de nieuwe politieke status zeer vijandig en agressief. ‘Het was vreselijk wat we in het jaar 2010 hebben meegemaakt. De eenheid was echt zoek, door de vijandigheid en agressiviteit. Curaçao kreeg weer een klap, want de politieke partijen kregen bonje. Ex-minister President Schotte van de *Movementu Futuro Kòrsou* (MFK) was aangetreden na de invoering van de nieuwe politieke status op 10-10-’10.

De ruzie tussen Schotte en de andere partijen viel in slechte aarde, het was een slechte stap en niet correct.' Met 'vreselijk' bedoelt Edsel de spanningen tussen de politieke partijen na de invoering van de politieke statusverandering.

De politieke spanningen in het jaar 2010 waar Edsel over vertelt, worden door Carmen niet direct herinnerd, omdat Carmen spreekt over mogelijke spanningen onder de bevolking. 'Er waren rond die datum op Curaçao, 10-10-'10, geen spanningen voor zover ik weet. Onder de bevolking van de eilanden heerste alom blijheid, totdat ze allemaal hebben gemerkt wat de politieke status betekent.' Wanneer Carmen zegt dat er in de Curaçaose politiek geen spanningen heersten rond 10-10-'10, bedoelt zij dat het niet tot handgemeen kwam. Er werd volgens haar wel meer gesproken over politiek door de Curaçaose bevolking. 'Mensen werden in die tijd bijvoorbeeld geplaagd door anderen over hun standpunt pro of contra. De pro-mensen werd verweten: 'als jullie onafhankelijk worden, dan blijven jullie afhankelijk van Nederland.' Wanneer ik vraag waar Edsel het over had toen hij mij vertelde over de bonje tussen politieke partijen kan Carmen zich ook enkele spanningen op 10-10-'10 herinneren. 'Van de politieke partij *Pueblo Soberano*²⁸ is niemand komen opdagen bij de officiële ceremonie op 10-10-'10. Een groot feest werd gevierd bij waar de partij zit, dus een bijeenkomst bij de partijplaats, waar de partij een terrein tot eigen beschikking heeft of huurt.' De reactie van de *Pueblo Soberano* geeft aan dat zij als partij niet achter de nieuwe politieke status staan en de officiële ceremonie van de invoering gingen boycotten door niet aanwezig te zijn. De invulling die Edsel en Carmen aan 'spanningen' geven is hier verschillend.

Ondanks alle spanningen en verwachtingen van de bevolking die amper uitkwamen, vindt Patrick Noël, organisator cultureel muziek evenement, de nieuwe politieke status op dit moment het allerbeste voor Curaçao. 'De nieuwe politieke status moet gebaseerd zijn op respect, en dan respect voor elkaar binnen een autonome politieke status. Maar ook respect, en dat is heel belangrijk, voor de realiteit van de ander die grote verschillen kunnen inhouden.' Hij vindt dat Nederland een bepaalde realiteit heeft en dat dit op Curaçao anders is. Curaçaoënaars zullen het niet hetzelfde aanpakken als Nederland, maar Curaçao moet ook begrijpen dat Nederland bepaalde dingen anders doet. Hij noemt een voorbeeld dat voor hem van betekenis is voor deze situatie.

"Bijvoorbeeld de 'kunuk' [tuin, aarde of landbouwgrond]. De mensen in het westen van Curaçao wilden een eigen huis bouwen in het dorp en ongeveer twee kilometer verder

²⁸ Politicus Helmin Wiels van de partij Pueblo Soberano is op 5 mei 2013 overleden nadat hij is doodgeschoten. <http://www.versgeperst.com/nieuws/210971/helmin-wiels-doodgeschoten.html> Geraadpleegd: mei 2013.

hadden zij een 'kunuk' waar een 'kunuk huisje' [een kleine hut] op stond. Zij moesten van Nederland belasting betalen over het huisje, dat eigenlijk tegen de zon was gebouwd voor als men op het land werkte, maar Nederland zei dat het een huis was. De mensen zeiden dat het niet een huis was en dat dat het ook nooit geweest was, want zij woonden daar niet. Toen zijn zij het huisje met het afdakje zelf gaan afbreken. De regels die Nederland opstelde waren voor hen absurd. Ik noem dit geen respect voor de realiteit, een blunder en het niet realistisch zien van de dingen" (Patrick Noël, organisator cultureel muziek evenement).

Vaak resulteren de uitspraken van de Curacaoënen in teleurstelling over de nieuwe politieke status. Zij hadden meer verwacht na de invoering, hoopten op meer autonomie en meer vooruitgang voor hun land. Voor hen betekent autonomie meer zeggenschap over hun land en vaak ook onafhankelijk zijn van Nederland. Teleurstellingen over de invoering van de nieuwe politieke status komen overeen met Sharpe's observatie dat de taken van buitenlandse zaken in de 'Nederlandse Antillen' bij Nederland lagen (Sharpe 2005:293). Na de invoering van de nieuwe politieke status is na het spreken met informanten te concluderen dat weinig is veranderd op het gebied van autonomie en de verantwoordelijkheid.

3.3 Autonomie: *Nog steeds afhankelijk*

Autonomie heeft verschillende betekenissen voor de Curaçaose bevolking. Meerdere mensen noemen het land Curaçao na de invoering van de nieuwe politieke status op 10-10-'10 niet autonoom of juist wel meer autonoom geworden. Deze verschillen zijn de manier waarop naar autonomie wordt gekeken, zoals de relatie tussen Curaçao en Nederland en het uit elkaar gaan van de voormalig Nederlandse Antillen. Sterke meningen over autonomie komen naar boven, zoals Edsel, directeur culturele organisatie, vertelt over autonomie in de relatie tussen Curaçao en Nederland. 'Curaçao is nog steeds afhankelijk van Nederland, want er zijn grote verschillen. Bijvoorbeeld de financiële situatie, want Nederland heeft hoger toezicht, je voelt je als bevolking nog in een afhankelijk land.' Hij zegt hiermee dat er voor Curaçao na de invoering van de nieuwe politieke status in zijn ogen weinig is veranderd en dat Curaçao nog steeds afhankelijk is van Nederland. De bevolking woont dus nog in een afhankelijk land. Autonomie betekent voor hem geen hoger toezicht meer door Nederland op de financiële situatie. Het betekent voor hem ook dat het land Curaçao geen politieke verantwoording hoeft af te leggen aan Nederland. De politieke banden zijn sinds het slavernijverleden gekleurd.

Ook in het dagelijks leven vindt Edsel de autonomie na 10 oktober 2010 niet goed merkbaar, maar toch vindt hij wel dat het iets meer autonoom is geworden. Vooral als hij vertelt dat de relatie tussen Curaçao en Nederland positiever is geworden. ‘Curaçao en Nederland zijn rustiger naar elkaar toe, er is rust in de tent gekomen. Wij luisteren beter naar elkaar.’ Hij benadrukt dat er wantrouwen heerst onder de bevolking van Curaçao over de leidende politieke partijen. De interim regering bestaat uit deskundigen die het land besturen in plaats van ministers of politici. De politieke partijen maken een onzekere periode door. Edsel vindt dat er ondanks dat niet zoveel veranderd is na de huidige statusinvoering. ‘Het is niet gegaan zoals gehoopt, ons land is niet autonoom.’ Edsel bedoelt dat de politieke relatie tussen Curaçao en Nederland niet verbeterd is na de onderhandelingen en de invoering van de nieuwe politieke status. Deze betekenissen zijn dat de relatie tussen Curaçao en Nederland niet meer autonoom, maar wel meer ontspannen zijn volgens Edsel.

De machtsverhoudingen tussen Curaçao en Nederland zijn ook van betekenis voor Manuel, omdat hij vertelt dat alles meer verwarrend is geworden na de invoering van de nieuwe politieke status. ‘Ik vind dat je op straat geen verschil merkt na de invoering. Sommigen zeggen dat we meer autonoom zijn, maar ik begrijp het niet. De relatie met Nederland is er praktisch niet en het is moeilijk om er mee te werken. Men denkt meer autonoom, maar Curaçao is geen autonoom land als een ander land hoger toezicht heeft over een ander land en imponeert als je het niet wil.’ Hij benadrukt dat een land autonoom is als er geen inmenging is van een ander land, dus geen politieke druk van Nederland op Curaçao, dat sinds het verleden kenmerkend is voor de politieke situatie.

Ondanks dat de politieke situatie minder heeft veranderd aan autonomie dan sommige Curacaoënen hadden gehoopt, ziet Patrick Noël dat de nieuwe politieke status wel voordelig uitvalt voor de autonomie van zijn land. ‘We hebben nu echt autonomie, omdat de voormalig Nederlandse Antillen is afgeschaft zitten we niet meer aan alle eilanden vast.’ Toch vindt hij dat de situatie voor Curaçao bijna hetzelfde is gebleven. Hij denkt wel dat autonomie, dus een overtuigd autonome status binnen het Koninkrijksverband, de beste realiteit is voor Curaçao, omdat binnen het ‘globaliseringproces’ van de wereldgemeenschap veel landen elkaar opzoeken om een vuist te kunnen maken tegen deze gevolgen, vooral economische gevolgen.

Patrick Noël ziet wel meer autonomie voor Curaçao, omdat voor hem de relatie tussen de Caribische eilanden in de voormalig Nederlandse Antillen van betekenis is. Het betekent dus voor hem iets anders dan voor Manuel en Edsel, omdat voor hen het hoger toezicht van Nederland over Curaçao het land niet maakt tot meer autonoom. Edsel ziet wel een

positievere uitkomst van de statusverandering, namelijk meer rust in de relatie tussen Curaçao en Nederland.

In enige mate zijn de verwachtingen voor meer autonomie voor de Curaçaose bevolking waargemaakt. De drang naar onafhankelijkheid voor Curaçao en politieke afstand van Nederland groeit en wordt steeds meer een streefdoel de komende tien à twintig jaar. Carmen bevestigt: ‘De pro-mensen, die voor de nieuwe politieke status zijn, zullen voor ons eigen land gaan strijden. De anderen zien het niet zitten dat Curaçao alleen gaat.’ Dus autonome burgers begrijpen verantwoordelijk voor elkaar te zijn en voor de resultaten van hun collectieve beslissing, zoals Christman & Anderson (2005) concluderen over politieke autonomie.

3.4 De politieke toekomst: ‘Geef ons de tijd’

De politieke toekomst voor Curaçao is volgens een klein, maar groeiend gedeelte van de bevolking onafhankelijkheid. Curaçao als onafhankelijk land dat niet meer bij het Nederlandse Koninkrijk hoort. Carmen ziet nu graag de onafhankelijkheid, een eigen land voor Curaçao, tegemoet. ‘Ik had eerst liever de Nederlandse Antillen behouden vóór de statusverandering, omdat overal in de hele wereld landen bij elkaar komen, zoals de Europese Unie. De eilanden zouden bij elkaar moeten blijven. Het onderwerp ligt wel gevoelig, want het is een emotionele keuze voor mij geweest. Nu zou Curaçao naar onafhankelijkheid moeten streven. De vleugels uitslaan en eraan werken.’ Carmen vindt ook dat Curaçao de tijd moet krijgen om zich te ontwikkelen tot een onafhankelijk land. ‘Ons land heeft *ups and downs* gekend. Mijn probleem is dat we ongeveer zestig jaar een natie zijn, wij maken fouten ‘along the way’, de ontwikkeling gaat misschien niet snel, maar geef ons de tijd.’ Bij de onafhankelijkheid van Suriname gaf Nederland twee jaar om het te bewerkstelligen. Oostindie concludeert dat de onafhankelijkheid een overhaast proces is geweest (Oostindie 2002:13).

Curaçao de tijd geven om onafhankelijk te worden van Nederland kan een eerste begin zijn voor de bevolking. Nederland zou Curaçao deze tijd moeten geven komt naar voren bij de informanten. Ook het bewustmaken van de voordelen van onafhankelijkheid en om hier als bevolking naar toe te werken kan de realisatie van onafhankelijkheid mogelijk maken ondanks de moeilijke economische situatie. Volgens García-Muñiz (2011) maakt een moeilijke economische situatie onafhankelijkheid tot een onaantrekkelijk verstaand doel

(García-Muñiz 2011:550). Toch weerhoudt de moeilijke economische situatie de Curaçaose bevolking niet om langzamerhand onafhankelijkheid mogelijk te maken. Patrick Noël vindt dat het volk hiervan bewust is. Ook denkt hij dat Curaçao het in eerste instantie niet alleen kan redden. ‘De democratie is vrij jong. Mensen vertrouwen niet dat politici zich in onafhankelijkheid zich zouden kunnen redden.’ Door meer vertrouwen in de politiek terug te winnen en een stabiele politieke regering te vormen is Curaçao een stap dichterbij een eigen, onafhankelijk land.

B) St. Eustatius casus

Auteur: N.M. Hortencia

3.5 Slavernij en racisme: *Ring the bell!*

Onder de nieuwe politieke status van Statia ligt het gevoelige verleden van slavernij waar naar moet worden gekeken als men de huidige politieke status van Statia wil belichten. Welke rol speelt de koloniale geschiedenis op [10-10-'10], de huidige politieke status? En hoe ervaren mijn informanten politiek in hun dagelijks leven? Volgens mijn informanten blijft Nederland een overheersende rol op het eiland spelen, is het gedeelde koloniale verleden van Nederland en Statia nog verre van afgesloten. Ook de verschillende hiërarchie tussen Nederlanders en Statianen is terug te vinden in ervaringen in het dagelijks leven. Deze paragraaf zal dienen ter verduidelijking hiervan.

Kimoni, een Statiaanse artiest en muzikant, geeft een schets van de relatie tussen de slavernij geschiedenis en de nieuwe politieke status:

“Traditional music represent the protest. It is the foundation of the protest because of the situation. And it is all again leading to the same thing again. Going back dealing with slavery. Then you come again to this poem. The poem is already written by me. I am going to read a little peace of it. It goes like:

10-10-'10 ring the bell, tell them it is recolonization again man,

I said 10-10-'10 ring the bell, tell them we are back in slavery again.

And since 10-10-'10. Despite 250 years of Dutch Racist fascism, colonialism, apartheid, slavery, our African holocaust.

The theme is still raise your glass and have a blast.

But I ask myself is it a blast future bound.

Or rather back into our dark past? Back into slavery.

Where our ancestors suffered immensely,

working generating a lot of money to build up the European country and yet paying the way that we could be today.

So listen kindly to what I have to say. 10-10-'10- ring the bell, tell them it is recolonization again man, I said 10-10-'10 ring the bell, tell them you are back in slavery again, since 10-10-'10.

So I get the relation. So the foundation of the traditional music is the protest. Because despite 250 years of Dutch racist, fascism, colonialism, apartheid, our African holocaust. It is heavy stuff right."

Na deze woorden van Kimoni wist ik als onderzoeker direct in welke gebied ik me bevond, namelijk eentje waar slavernij, na honderdvijftig jaar afschaffing, voor veel informanten iedere dag werd bevestigd door de nieuwe politieke status van het eiland Statia.

Een goed voorbeeld van hoe Nederland zijn stempel op het dagelijkse leven van Statianen heeft gedrukt, is te zien in de Nederlandstalige benamingen van Stataanse straten en de manier waarop de lokale bevolking hiermee omgaat. Nadat Kimoni me een rondleiding van ruim een uur door de Stataanse straten heeft gegeven, stoppen we bij het Wilhelmina park waar Kimoni zijn bezorgdheid over de bijna uitsluitend Nederlandse straatnamen van Statia uit. Hij heeft ervaren dat Statianen de Nederlandse straatnamen vaak niet gebruiken, omdat ze er weinig aan kunnen relateren of soms zelfs omdat ze deze niet kunnen of durven gebruiken, omdat ze niet vertrouwd zijn met de Nederlandse taal en dus bang zijn om het verkeerd uit te spreken. Dus hoewel de status van Statia door de jaren is veranderd, worden

sommige informanten in hun dagelijks leven blijvend geconfronteerd met de geschiedenis van Nederlandse koloniale overheersing, bijvoorbeeld door de Nederlandstalige straatnamen.

De integratie met Nederland heeft ook geleid tot integratie van meerdere instanties onder één dak. Informant Mavies gaf bijvoorbeeld aan dat de organisatie van departementen en ministeries in Statia totaal moest worden aangepast aan de Nederlandse organisatie hiervan. Dit leidde tot veel organisatorische veranderingen in het cultuur departement waar Mavies werkt. Deze veranderingen werd door Mavies gezien als een onterecht opgelegde verandering door Nederland, aangezien Statia volgens haar totaal wordt gereorganiseerd naar Nederlandse maatstaven.

Kijkend naar de invloed van de koloniale geschiedenis brengen veel informanten ook de relaties tussen Statianen en Nederlanders naar voren. Volgens Kimoni worden Statianen en Statia niet door Nederlanders en Nederland geaccepteerd als Nederlander, zoals hun paspoort het aangeeft. Hij zegt dat Nederlanders het onderscheid tussen Statianen en henzelf maken, en dat dit onderscheid vervolgens ook door Statianen wordt overgenomen.

“The Dutch are here for themselves to fill their own pockets. That is the nature of the Dutch, they don’t care about anybody. They go to Indonesia, Suriname, Curaçao. They build a colony in your country. They talk about integrate, the Dutch don’t integrate they segregate” ...”At the end of the day we don’t mean nothing to the Dutch people. The Dutch people only come to use you for their benefit. You know they don’t give a damn about you. They don’t care about you, we have to know that. We feel like we are Dutch; when you are here you hear that you are Dutch but when you go to the Netherlands they tell you, no, no oh you are not Dutch, you are Antillean. They make a difference. It is very important for them to make a difference. Only if you do good for Holland, maybe you can get on the front page. When you play football and you win the world cup, ohh then you are special. You are Dutch for the moment”.

Kimoni laat met bovenstaand citaat dat het Nederlands burgerschap voor velen slechts een tijdelijke stap hoger op de hiërarchische trap van sociale status is. Zodra Statianen niet voldoen aan de verwachtingen, is er een groot risico dat ze weer ‘the other’, een Statiaan, zijn in plaats van Nederlander en zich weer onderaan de hiërarchische trap bevinden.

De hiërarchische trap is gebaseerd op sociaal-economische positie, wat met een citaat van Wilma, een gepensioneerd docente, wordt verduidelijkt. ‘Maar als het een Nederlander

is, dan overwaarden ze die! De Nederlanders die hier worden aangenomen, krijgen een beter betaalde baan dan een Stiaan die het zelfde werk doet'. Een verklaring voor de gedachtegang van Wilma is te vinden in de ideologie van superioriteit die Heijes (2004) in zijn boek 'Het stereotype voorbij' aankaart. Hij stelt dat gesegmenteerde samenlevingen zijn ontstaan waarin huidskleur en afkomst bepalend zijn voor de plaats op de sociale ladder (Heijes 2004:69). Voor Kimoni en Wilma is er sprake van een gesegmenteerde samenleving doordat Nederlanders zich superieur voelen en zich hoger op de sociale ladder bevinden, waar de Stiaan tijdelijk door prestatie en waardering op kan klimmen.

Over het geheel is te stellen dat het koloniale verleden van Statia, waarin Nederland een overheersende rol had, nog steeds zeer merkbaar invloed heeft op de informanten en op de nieuwe politieke status. Mijn informanten Kimoni en Mavies droegen als voorbeelden gebeurtenissen uit hun eigen levenservaring aan om deze invloed weer te geven. Het onderzoeken van de invloed van koloniale geschiedenis op de betekenis van de huidige politieke status voor de informanten, bracht duidelijk naar voren dat er onder de geïnterviewde Stianen spanningen en politieke onvrede leeft ten aanzien van de nieuwe politieke status. Deze onvrede heeft er onder andere toe geleid dat Stianen nu een referendumpetitie aan het ondertekenen zijn om de mogelijkheid te krijgen om de politieke status van Statia te kunnen kiezen. De volgende paragraaf gaat hier dieper op in.

3.6 Referendum en de Nieuwe Politieke Status: *The paradise on earth!*

De nieuwe politieke status van Statia wordt door mijn informanten verbeeldt via de actuele referendumpetitie en de veranderingen die deze status heeft gebracht. Uit een bevolkingsonderzoek bleek dat de ontevredenheid over de nieuwe politieke status onder de onderzochten groot is. Ook mijn informanten Ricardo en Wilma uiten hun ontevredenheid over de status door te vertellen over hun dagelijkse ervaringen. Maar er zijn ook enkele informanten die wel tevreden zijn over de nieuwe politieke status.

Aangezien de nieuwe politieke status niet door de meerderheid van de bevolking is gekozen tijdens het referendum van 2005, doet nu een referendumpetitie de ronde op het eiland. "*Let's make Statia the paradise that it deserves to be*", werd er gezegd tijdens een radiospot voor de referendumpetitie. "*We are not happy with the situation and we must let Holland know*", werd er tijdens het televisieprogramma *Folktalk* gezegd. Zo gauw je op Statia

naar de radio luistert, de televisie aandoet of de krant open slaat, wordt duidelijk dat er een grote ontevredenheid heerst op het eiland. Maar dat blijft niet beperkt tot de media. Men heeft het over de referendumpetitie en de huidige politieke status op het werk, thuis, en in cafés en restaurants.

Rich en Dany hebben een totaal andere politieke status voor ogen voor Statia, zoals het weer toebehoren tot de voormalige Nederlandse Antillen, de status aparte of onafhankelijkheid. Rich zei het volgende tegen mij: *“Everything is broken off now. I find the island should have remain the same relationship, just like it was, the Netherlands Antilles. Yeah, all the Islands are really tight together. They intermingle, I don’t see the separation it is ridiculous.”* Onder mijn informanten heerst heel duidelijk de roep om een referendum, om duidelijk te krijgen welke politieke status Statia nu uiteindelijk krijgt.

Iedereen die Statia vooruit wil zien gaan en dus het belang van Statia ten harte heeft, kan de referendumpetitie ondertekenen, volgens mevrouw Martina, medestander referendumpetitie . Door duizend handtekeningen te verzamelen zal men een nieuw referendum kunnen aanvragen. Voorafgaand aan de referendumpetitie werd een bevolkingsonderzoek²⁹ gedaan om te peilen of de petitie wel nodig was. Of er werkelijke verandering plaatsvindt door een referendum is maar de vraag. Tijdens het programma *Folktalk* laat eiland raadslid, de Bruin, de luisteraars duidelijk weten dat: *“Referendum is not legally binding. The government is in charge for the binding force. The government can see it as a consultative referendum and not a legal tool. So change does not come then, because it is a consult.”* Het hangt van de huidige regering af hoe ze omgaan met de uitslag van het referendum.

De nieuwe politieke status zorgde voor zowel onvrede als tevredenheid. Dit maakte ik op uit de dagelijkse gesprekken tussen Statianen. De ontevredenheid heerst wanneer het oude vertrouwde ruimte moet maken voor het nieuwe dat niet zoveel vooruitzicht lijkt te bieden. En de tevredenheid zit in het feit dat veranderingen altijd een leerzame, positieve kant met zich mee kunnen dragen. De ontevredenheid overheerst echter in het dagelijkse leven op Statia. “Sinds 10-10-’10 is alles achteruit gegaan”, zei David. Deze woorden van David zijn voor veel Statianen waar, doordat iedere burger vanaf 10-10-’10 belasting moeten gaan betalen. Het belastingsysteem is ingevoerd sinds Nederland een belastingdienst op het eiland

²⁹ <http://www.todaysxm.com/2013/02/11/brighter-path-referendum-about-statias-future-status/> Geradpleegd: juni 2013

heeft gevestigd en het belastingsysteem is toegepast op Statia. *“I never paid taxes in my life, since 10-10-'10 I have to pay taxes”*, zei Ricardo. Waar hij vroeger de belastingen kon negeren en niet betalen, is er nu met geen mogelijkheid onder het belasting betalen te ontkomen. *'Life was really good here'... 'Most people had more than one house, now people are selling their properties due to the taxes they have to pay', 'Life is hard here now!'*, zei Wilma, nadat ik haar had verteld dat de hoge prijzen in de supermarkt me zo waren opgevallen. *“Alles was in guldens voor 10-10-'10, nu is er een dollar teken voor gekomen maar de salarissen zijn wel omgerekend naar dollars.”* Dus de nieuwe politieke status zorgde voor veel Statianen voor een teruggang in koopkracht.

De ontevredenheid over de nieuwe politieke status die er heerst, zorgt ervoor dat Statianen *“The ‘BES’: the best there is”* niet meer kunnen zien. De tegel met dit gezegde hangt in het kantoorgebouw van de gouverneur bij de balie. Dus als een bezoeker hier binnenkomt, is de toon van tevredenheid over de huidige politieke status direct duidelijk. Maar er zijn ook Statianen die de veranderingen als positief ervaren. Voor docente Nina van de *Sunflower School* is tevredenheid over de nieuwe politieke status maandelijks te zien op haar bankrekening. *'Well since the Dutch system kicked in, there are a lot of changes, we got higher salaries'*, zei Nina reflecterend op het onderwijs. Dus op enkele aspecten in het dagelijkse leven kan er enige tevredenheid worden geuit over de nieuwe politieke status, maar ontevredenheid voert veel vaker de boventoon. Veel Statianen uiten hun ontevredenheid ook door het benoemen van de mate van controle die Nederland uitoefent op het eiland. Op dit autonomievraagstuk zal dieper worden ingegaan in de volgende paragraaf.

3.7 Autonomie: *They control it!*

De nieuwe politieke status heeft vele veranderingen met zich meegebracht en voornamelijk op financieel gebied, door middel van belasting en in de gezondheidszorg heeft men de autoritaire hand van Nederland ervaren. In deze paragraaf zal de invloed van Nederland op Statia worden belicht.

Niko, een negenenvijftig jarige administratief medewerker bij het Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij gaat in op hoe Nederland Statia steeds afhankelijker maakt. *“It is about the same now! Holland is giving some more money now. But then the areas that they are giving more money, they are controlling that themselves. The island rulers are not able to access that fund from the Dutch government. They are putting a lot of money in education, they control that. They are putting a lot of money in healthcare, they control that. In all the areas that they are investing in, they control it! And besides that they control all the taxes. In the past Curaçao controlled the taxes. For me the island is more or less the same with the political leaders and less authority in their hands. On one level things are going backwards, because you should have more autonomy now. But then the political office does not have as much to say as they had before”* vertelde Niko.

Hiermee laat Niko zien dat Statia juist afhankelijker is geworden van Nederland in plaats van meer autonomie te hebben. In eerste instantie leek de actuele politieke status van Statia op de status die ze hadden binnen de voormalig Nederlandse Antillen. Maar volgens Niko heeft de lokale regering nu minder zaken waarover zij volledige zeggenschap heeft.

Volgens Niko is Statia gedurende de afgelopen decennia alles behalve autonomer geworden. Met de huidige BES-status moet Statia samenwerken met Saba en Bonaire en voorheen, als onderdeel van de Nederlandse Antillen, moest Statia rekening houden met Curaçao, Bonaire, Saba en Sint Maarten. De eilanden waarmee Statia rekening moet houden binnen zijn politieke status is gehalveerd, maar de bemoeienis van Nederland op Statia is juist vergroot.

Dus het is te stellen dat de huidige politieke status er voor heeft gezorgd dat Nederland meer greep heeft gekregen op meerdere vlakken, waardoor veel Statianen het gevoel hebben dat hen hun autonomie wordt ontnomen. Voortkomend uit deze wens tot autonomie, verbeelden mijn informanten de politieke toekomst op Statia als één waarin ze onafhankelijker zijn van Nederland. Op de connectie tussen de vraag om autonomie en de politieke toekomst zal hieronder dieper worden ingegaan.

3.8 Politieke toekomst: *Golden Rock*.

De politieke toekomst van Statia wordt door mijn informanten verbeeld als een toekomst waarin de huidige politieke status verleden tijd is. Sommige informanten, zoals Sheldon, César en Cicilia zijn vrij duidelijk over hun visie op de mogelijke politieke toekomst voor Statia. Hun visie op de politieke toekomst zal in deze paragraaf geanalyseerd worden.

David, Mozes en Sheldon verbeeldden de politieke onafhankelijke toekomst van Statia door aan te halen dat Statia het economisch kan redden door de miljoenen die de *Statia Terminals*, de olieopslagplaats, verdient. Alle drie benadrukten tijdens het interview hun visie dat het eiland zich economisch stabiel zou kunnen ontwikkelen als Statia de economie zelf in handen heeft, vooral door middel van het economische beheer van de *Statia Terminals*:

“I don’t like Holland controlling, we should have our own government control everything. But anyways the island is small. They say we should not take independence. Before that I would have liked that we have taken independence. But right now we are not doing bad with the terminals. So Holland is gaining a lot. The terminal makes 2 billion a year and then Holland makes 500 million, you see. It is a part of the interest. What they [the Dutch] gave us we have to pay, but they are gaining a lot. A lot of ships come, a lot of money rolls in. The island is too small, you might not get much. If you take independence then you have to find somebody to control your defence. So you have to go to somebody, run off to an island. If you are smart to do that then you can control your whole economy,” zei Sheldon, het icoon van de *Killy Killy Band*. Met zijn citaat maakt hij duidelijk dat hij van mening is dat Nederland niet de controle over Statia in handen moet hebben. Volgens Sheldon kan Statia het best redden met de bloeiende economie, waardoor onafhankelijkheid in de toekomst zeker een optie zou kunnen zijn.

Veel informanten zien de politieke toekomst als één waarin de Statianen in ieder geval meer autonomie over hun eiland hebben. Ook César benadrukt met de volgende uitspraak dat dit volgens hem een realistische toekomst voor Statia is, aangezien de kennis en capaciteit zeker op het eiland aanwezig is: *“Through it all Statia is here.... We will not sit and let the Dutch tell how it is done. We develop ourselves. Don't be fooled because we are not professionals, that we will not be able to go through.”* César brengt in zijn boodschap

duidelijk naar voren dat de leiding over Statia in handen van de Statianen moet zijn en niet in die van de Nederlanders. Maar Cicilia voegt ook toe dat zelfstandige autonomie wel goed voorbereid zou moeten worden: *“We should come out and show on paper that we are not satisfied. We don't know everything, teach us and then go away! We want to 'manage' our own Island!”* De citaten van Cicilia en César geven aan dat zij vinden dat de autoriteit en controle in handen van Statianen moet zijn, en ook dat met de huidige politieke status niet het geval is.

De heersende rol die Nederland sinds de koloniale geschiedenis op Statia heeft, blijkt aanwezig te zijn in de huidige politieke status volgens mijn informanten. Dus is te stellen dat de Statianen hun onvrede over de huidige politieke status uiten via de roep om autonomie en de referendumpetitie. De meesten verbeelden de politieke toekomst van Statia als een toekomst waarin het eiland en haar bewoners duidelijker de touwtjes in handen heeft. Maar hoe is de onvrede over de politieke status verbonden met traditionele muziek? Wordt deze ook geuit in muziek, en zo nee, waarom niet? Deze vragen zullen verder behandeld worden in hoofdstuk 4.

4 Empirisch hoofdstuk: Traditionele muziek

Auteur: J.N. Groeneveld

A) Curaçao casus

4.1 Oorsprong van traditionele muziek: *Ritmes van de slavernij*

Houten picknicktafels met parasols van riet staan in het kiezelstenen strand. Een boorplatform steekt met palen boven de golven van de Caracasbaai uit. De zon staat al hoog aan de horizon op de vroege morgen. De wind blaast de blaadjes van het schrijfblok omhoog terwijl ik de verhalen van Patrick Noël over de oorsprong van de traditionele muziek, ditmaal de tambú op Curaçao, opschrijf. 'Tambú was de belangrijkste muzikale expressie voor slaven om machtsmisbruik van de slaveneigenaren te uiten en bekritisieren. Maar tambú was verboden, er mocht eigenlijk geen tambú gespeeld worden, want dan was het samenscholing en dat was strafbaar. De slaven waren bang voor het gezag van de plantage eigenaren. Als de eigenaren naar de stad waren of bij een andere plantage speelden de slaven 's nachts tambú. Zij kwamen samen en speelden zacht op de 'tambú' [drum] en de 'chapi' [slaginstrument]. De mannen sprongen telkens dertig centimeter van de grond. De vrouwen bewogen zeer beheerst, omdat zij bang waren dat zij werden ontdekt. Tambúliederen werden spontaan gespeeld op de dag van de afschaffing van de slavernij, de dag die dankbaarheid uitdrukte'.

De gespeelde traditionele muziek tijdens de afschaffing van de slavernij diende als uitdrukking van dankbaarheid voor het vrijlaten van de slaven. Tegelijk ook de uiting van blijdschap dat de slaveneigenaren hen geen kwaad meer konden doen. Na de slavernij werd tambú steeds meer een middel om kritiek te leveren op alles dat verkeerd, opvallend en essentieel was gedurende het jaar. Dit is een kenmerk van *popular culture* zoals Handler beschrijft als verzet tegen overheersing tijdens en na kolonialisme (Handler 1994 in Sanabria 2007:315).

Traditionele Curaçaose muziek staat ook bekend om zijn tumba. In het Caribische gebied bestaat grote diversiteit in muziek die te horen is in het dagelijks leven van de luisteraars (Floyd 1999:1-2). De tumba is serieuze business op Curaçao. Het tumbafestival is

het feest van het jaar, vindt Angelo een tumbamusicus. De oorsprong van deze traditionele tumbamuziek komt overeen met de observatie van Floyd waarin het verband tussen muziek en het verleden wordt benadrukt (Floyd 1999:1-2). Angelo vertelt dat de tumba is gehecht aan het carnaval en dat het een oud ritme van de slavernij is. Het komt overeen met de observatie van Nurse dat de diepe wortels van de huidige Caribische carnavals deels liggen in de strijd van gemarginaliseerde mensen om culturele identificatie vorm te geven door middel van weerstand en bevrijding (Nurse 1999:662). Angelo vertelt verder: ‘De tumba hoort hedendaags [sic] bij het carnaval, maar wordt niet altijd meer in het hart van de jongeren gedragen, door de nieuwe generatie die meer naar Amerikaanse muziek luistert.’

4.2 Traditionele muziek: *Tumbamuziek*

Het publiek staat en zit achter de anderhalf meter donker grijze dranghekken die aan beide zijden van de Curaçaose carnavalsroute zijn geplaatst. Een Curaçaose familie van mannen, vrouwen, jongens en meisjes zijn bij elkaar gekomen. Zij zitten op grote en kleine klapstoelen die met ketting en slot aan elkaar zijn gemaakt. In de blauwe koelbox zijn vier zakken met ijs gegoooid. De ijsblokjes drijven ondertussen op het water. Flessen alcoholische drank, blikjes frisdrank en water worden uit de koelbox gehaald. Een oudere Curaçaose man is samen met zijn familie naar het carnaval gekomen. Hij vraagt mij ‘hallo, alles goed? Hoe gaat het op Curaçao?’ Ik antwoord beleefd terug. Ik vraag hem geïnteresseerd hoe het met hem gaat. Hij antwoordt: ‘Hier ook goed, kijk!’ Terwijl hij het zegt pakt hij van een muurtje een fles whisky waar de dop nog los op hangt en probeert de alcohol in het witte plastic bekertje te schenken. Op een blauw geschilderd houten bankje aan de overkant zit een andere man. Hij beweegt met zijn bovenlichaam heen en weer op de maat van de tumbamuziek. De man van rond de veertig jaar oud vertelt enthousiast, terwijl een truck met live muziek langs rijdt: ‘wowo riba bo [oog op jou] betekent oogcontact met een persoon, maar je hoeft niet te praten, je kunt met oogcontact communiceren.’ De live band met vier zangers en zangeressen, een drummer, een basgitarist, een percussionist, een keyboard speler, een koebel speler, een saxofonist, een trompettist verdwijnt uit het oog, maar het geluid ‘wowo riba bo, wowo riba bo, wowo riba bo [oog op jou]’ is nog hoorbaar.

Hoe musici de wereld zien en tot de verbeelding laten spreken in hun muziek komt overeen met *popular culture* van Hall (1985:36 in Storey 1993:5). Curaçaose tumbamusicici laten onderliggende politieke boodschappen doervloeien. In de creatieve teksten is een dubbele bodem met politieke geladenheid. Het winnende tumbalied van vorig jaar wordt vaak aangehaald door het publiek dat aanwezig is bij het carnaval, omdat ‘het een mooie tumba was’. De boodschap in een tumba is belangrijk. De tumba van vorig jaar³⁰ ging over ruzies en elkaar vasthouden. Deze betekenissen worden in het publiek van het carnaval door vele Curacaoëners genoemd. Randy een tumba zanger in een carnavalsband vertelt: ‘De tumbamuziek vind ik leuk, maar wat het leuk maakt? De zang, de woorden erin en de melodieën. Het heeft en is iets speciaals, de boodschap is pakkend. De jury kijkt tijdens het tumbafestival naar de boodschap of er iets speciaal in zit ‘een gimmick’.’ Ook Manuel noemt de onderliggende politieke boodschap in de tumba van vorig jaar: ‘allemaal een steentje bijdragen. Curaçao als autonoom land, ophouden met bekritisieren op sociaal en cultureel gebied, net als tijdens carnaval. De eenheid benadrukken, ‘niet op je eigen eilandje zitten’ en niet negatief zijn, want we kunnen het.’

4.3 Sociale productie van muziek: *Curaçaose ‘lyrics’*

In gesprek met tumbamusicus Edward vertelt hij over zijn lied dat politiek geladen is, omdat het gebaseerd is op verhalen van de mensen die moeilijkheden in het leven bevatten. ‘Mijn lied uit het eerste jaar heette: ‘E Baranka aki ban defende’ [Laten wij deze rots (Curaçao) verdedigen]. Het lied ging over het eiland beschermen, nadat de rivaliteit was begonnen. Dat we negatieve dingen weg moeten halen. Curaçao is een mooi eiland, maar er gebeuren teveel dingen. We zijn te klein, maar er gebeurt veel, we moeten weer één worden. Het gaat over de normen en waarden van de voorouders die we niet kwijt moeten raken. We moeten de jeugd veranderen. In de jaren werden veel mensen ontslagen en veel ‘Antillianen’ gingen naar Nederland. Ik, als musicus, heb voor het schrijven van de tumba met het Curaçaose volk gesproken. Ik wilde overbrengen dat de negatieve dingen weg moeten. Tegen de jeugd wilde ik zeggen met die dingen kom je niet veel verder. De lyrics heeft het volk bereikt, want ik heb de eerste prijs gewonnen met mijn lied.’

³⁰ Het jaar 2012.

Denkbeelden van plaatsen zoals hierboven beschreven over Curaçao worden gevormd door de maatschappij waarin wordt geleefd. *Sense of place* van Ruotsala komt hier naar voren door de emotionele relatie tussen een persoon en plaats die wordt bezongen, maar plaats is geen vaststaand principe, omdat verschillende mensen er verschillend over kunnen denken (Ruotsala 2008:44). Dit sluit aan op een theorie van Cohen dat sociale aspecten van de specifieke plaats worden weerspiegeld en beelden worden geproduceerd (Cohen 1995:444).

Volgens Edsel is het opvallend dat het ritme van de tumba ieder jaar sneller wordt. ‘In de jaren tachtig was het makkelijker om erop te dansen. Het tempo wordt verhoogd door musici. Je moet bijna rennen om het bij te houden, iets *slower* om te showen zou beter zijn, want het is geen pluspunt voor de tumba. Als de tumba iets langzamer is, dan kan men beter zingen, spelen en dansen. Het koor van de carnavalsbands kan door het verhoogde tempo geen duidelijke boodschap over brengen.’ De sociale productie van tumbamuziek komt tot stand door musici die met verschillende Curacaoënen spreken en daar hun tumba *lyrics* op baseren. De inhoud van de tumbamuziek is ontwikkeld door de jaren heen, van meer politiek geladenheid naar een vermindering ervan.

4.4 Afnemende politieke lading: ‘Behalve de tambú’

Tumbamusicus Edward houdt van protestnummers schrijven. Het maakt hem niet uit wat de politieke regering ervan vindt. ‘De tumba is vrij, maar omdat je op straat gaat dansen is het minder met politiek bezig. Mensen willen liever dansen, springen en gillen tijdens het carnaval.’ Hierin komt naar voren dat het produceren van plaats door middel van muziek vaak een politiek en omstreden proces is, zoals in een theorie van Cohen. De muziek is betrokken bij de politiek van plaats, de strijd voor identiteit en verbondenheid, macht en prestige (Cohen 1995:445).

De afnemende politieke lading in de Curaçaose traditionele muziek heeft verschillende invloeden. Vaak zijn mensen in het carnavalspubliek het niet eens met de *lyrics* regels die door de carnavalsorganisatie worden opgesteld. Manuel staat kritisch tegenover de regels die worden gesteld ten opzichte van de tumba *lyrics*. ‘De teksten hebben altijd een cultureel aspect. Teksten in het Papiaments gaan diep, elke tumba die wint heeft altijd iets diep cultureels. Regels zijn opgesteld waarover tumbateksten tijdens carnaval wel en niet mogen

gaan. Politieke kritiek is afgestompt en afgesneden. De teksten zouden meer politiek moeten zijn in het Caribische gebied.’

Toch worden de regels gehandhaafd, omdat de tumba in een muziekfestival, het tumbafestival, wordt gepresenteerd. Tumbamusici maken meer kans om het festival te winnen door hun *lyrics* aan te passen aan de regels. Het tumbafestival is een driedaags muziekfestival waar de nieuwe tumba's voor het carnaval worden gezongen en *performed*. ‘Het tumbafestival is een belangrijk evenement voorafgaand aan het carnaval op Curaçao’, vindt Daryl, voorzitter van de carnavalsgroep *Con Clase*. Tijdens het carnaval wordt alles geregeld door de organisatie AMAK, *Asosiashon di Musiko I Artista di Korsou*, die de muzikanten en bands verenigt. Volgens Manuel, Daryl en Edsel wordt de vereniging teveel beïnvloed door de Curaçaose overheid, die ook teveel invloed zou hebben op de regels van het tumbafestival.

Edsel bevestigt dat er een verbod heerst op politieke zaken in de tumbamuziek en liederen tijdens carnaval. ‘Ik ben het niet eens met het verbod, dat vind ik niet goed. Het is een klein eiland, dus iedereen kent elkaar, dus ik begrijp het wel enigszins, maar de politieke kritiek kan ook op een leuke manier. Ik vind het een jammer gebeuren, enkele gebeurtenissen worden wel in de tumba *lyrics* naar voren gebracht. Namelijk eenheid en samenzijn, er zijn musici die erboven uitspringen en behoren tot de iets creatievere meerderheid.’

Doordat aan carnaval het, deels door de overheid gesponsorde, festival is verbonden komen er minder snel kritische noten naar voren in de tumba *lyrics*. Indirect zit er in de Curaçaose muziek altijd een politieke tint vindt Patrick Noël. ‘Curaçaose musici staan in hun *lyrics* kritisch tegenover macht in zang en muziek. Ook kritisch tegenover machtsmisbruik of –gebruik. De tumba is de Curaçaose populaire muziek. Er komt ook wel eens voor dat er kritiek wordt geleverd, maar het zijn geen deelnemende liederen van betekenis, want het komt zo sporadisch, vanwege het festival gebonden aan het carnaval.’ Door de investering van de overheid wordt het carnaval ook beperkt in haar vrijheid. Tumbamusici houden zich gedeeltelijk aan de regels. Vaak wordt niet direct in *lyrics* politieke kritiek geuit, maar gebeurt dit indirect. De tumba *lyrics* zijn creatief geschreven waardoor in de ‘dubbele bodem’, onderliggend in de tekst, mogelijk een politieke boodschap of betekenis kan worden ontdekt.

Curacaoënenaren in het carnavalspubliek onthouden bepaalde tumba *lyrics*, zoals onderstaande muziekttekst waarbij Edsel en Carmen de politieke lading benadrukken: ‘Bijvoorbeeld een tumba van vorig jaar die ging over ‘allemaal een steentje bijdragen’. Curaçao als autonoom land, ophouden met bekritisieren op sociaal en cultureel gebied, net als tijdens carnaval. De eenheid benadrukken, ‘niet op je eigen eilandje zitten’ en niet negatief

zijn, want we kunnen het.’ Ook Carmen vertelt over deze tumba. ‘Verleden jaar was een mooie tumba, zelfs de mooiste tumba die ooit gemaakt is. Het ging over saamhorigheid, vergeef je vijand en wij zijn allemaal mooie stenen en juwelen. De *lyrics* van deze tumba werd ook politiek opgevat.’

De politieke geladenheid van deze tumba komt volgens Edsel duidelijker naar voren, dan in de tumba’s van dit jaar. Het winnende tumbalied van dit jaar heet *Wowo Riba Bo* [oog op jou]. De politieke tint komt niet direct voor in de *lyrics*, maar deze tumba kan door het publiek wel geïnterpreteerd worden met een politieke lading. Carmen sluit aan: ‘De niet pro-regeringsaanhangers [sic], dus de Curaçaoënaars tegen de regering, interpreteerden het lied als volgt: ‘ik blijf deze regering volgen’. De tumbamuziek heeft ondanks de regels van het festival onderliggend een politieke lading die op een creatieve manier is geschreven.

Zoals tumba een afname van politieke geladenheid kent, kan de tambú muziek juist heel ver gaan op het gebied van politiek, vindt Edward. ‘December is echt de tijd van de tambú. Het ritme is twee keer sneller dan de tumba van het carnaval. In de muziek uiten de zangers wat er is gebeurd door het hele jaar. Het is zeer politiek, politici worden ‘naar de grond getrapt’, zoals Schotte³¹. Curaçao is een eiland die politieke partijen snel kan straffen, maar de schade is al gedaan als de tambú wordt gezongen. Daarna kan je niets meer doen. Als er nu verkiezingen zouden zijn, dan zouden de bezongen politici niet meer winnen.’

Verschillende traditionele Curaçaoese muzieksoorten, zoals tumba en tambú, hebben een verschillende oorsprong en worden door verschillende invloeden gevormd. In de tumba is een afname van de politieke lading geconstateerd door informanten. Tambú muziek gaat heden ten dage juist over politieke ontwikkelingen van het afgelopen jaren.

³¹ Ex minister-president leider van *Movimentu Futuro Kòrsou* (MFK), van 10-10-’10 tot 29-09-’12.

B) St. Eustatius casus

Auteur: N.M. Hortencia

4.5 Oorsprong van traditionele muziek: *Never forget Statia*

Traditionele muziek op Statia gespeeld door de *Killy Killy Band* vindt zijn oorsprong in protest die deze muziek uitdraagt. Het protest in traditionele muziek is een karaktereigenschap van *popular culture* die Handler (1994) naar voren bracht, waar verzet tegen overheersing zijn platform vond (in Sanabria 2007:315). In de muziek in het geval van de *Killy Killy Band* werd op een kritische en of grappige manier door middel van *nigger business* protest uitgedragen in de publieke arena. In deze paragraaf wordt besproken wat *nigger business* inhoudt en op welke wijze hier door de *Killy Killy Band*, en in het bijzonder door Sheldon, betekenis aan werd gegeven. Zo krijgt men een beeld van de oorsprong van traditionele muziek op Statia door de ogen van mijn informanten. Door deze oorsprong te onderzoeken, is te zien hoe de *Killy Killy Band* zich hieruit verder heeft ontwikkeld. Dit heeft de potentie ons meer over de ontwikkeling van de rol van muziek in politieke verbeelding op Statia te leren.

De *Hippie Boyz* stonden bekend om ‘*the nigger business*’ op Statia; levendige opvoeringen waarin zij de schijnwerper richtten op een (bekende) Statiaan(se) door over hem of haar te zingen op een grappige manier, met veel aandacht voor markante trekken van en recente *roddels* over die persoon. De *nigger business* waar mijn informanten aan refereerden werd door hen niet in het negatieve licht gezien, zoals bijvoorbeeld het geval is bij het woord *nig(g)er* in de Verenigde Staten. Toen Sheldon lachend vertelde over *nigger business*, viel uit zijn houding af te leiden dat hij een positieve connotatie bij dit begrip had. Bij geen enkele informant die dit begrip benoemde kon ik een negatieve of racistische ondertoon bespeuren. “*The nigger business, it is our (niggers) business (life) that is put in music*”, zei Harley. Met deze uitspraak van Harley werd een karakteristiek van de *Hippie Boyz* uitgelicht. Mieke bevestigd dit en stelt dat *nigger business* een typisch karaktereigenschap van Calypso muziek is; Calypso muzikanten verbeeldden hun sociale wereld in hun liederen. *Nigger business*

behoorde niet uitsluitend tot één bepaalde muzieksoort zoals de calypso, maar werd binnen muzieksoorten als de Calypso gebruikt om het sociale leven te becommentariëren.

Het traditionele aan *nigger business* zit in het feit dat Stataanse muzikanten in hun liederen de Stataanse samenleving als onderwerp nemen en creatief te werk gaan met eigen instrumenten. Het toe-eigenen van muziek noemde Floyd in zijn artikel *Black music in the Circum-Caribbean* (Floyd 1999:2). Stataanse Calypso muzikanten eigenen zich Calypso toe door hun sociale omgeving te verbeelden in muziek. “*If the nigger business was being done still the politicians would be more on their toes*”, zei Miguel. Hij geeft in zijn uitspraak aan dat als deze vorm van verbeelding via muziek nog plaatsvond, de huidige politieke status op Statia zeker een plek zou hebben gekregen via *nigger business*. Maar uit dit onderzoek blijkt dat *nigger business* tegenwoordig niet meer gebruikt door de *Hippie Boyz*, die nu als *Killy Killy Band* bekend staan. De ondertoon van protest die middels *nigger business* mogelijk werd, is binnen de *Killy Killy Band* duidelijk naar de achtergrond verdwenen. De huidige focus van de *Killy Killy Band* is verschoven van de nadruk op politiek protest naar een focus op (de schoonheid en betekenis van) het leven; het huidige doel is veelal om mooie zaken in het dagelijks leven te benadrukken en hoop te geven voor het leven in het hiernamaals. Deze focusverandering in de band zou niet hebben plaatsgevonden zonder ontwikkelingen die mijn informanten hebben doorgemaakt met betrekking tot verbeelding van traditionele muziek. Daarom zal er in de volgende paragraaf verder worden ingegaan op de verbeelding van traditionele muziek door mijn informanten.

4.6 Traditionele muziek: *Our world*

Traditionele muziek door de ogen van de informanten laat zien hoe zij de wereld zien en welke plek muziek inneemt. Dit gebeurt op dezelfde manier als Hall (1985) beschrijft, waarbij *popular culture* stimuleert om de wereld op een bepaalde manier te zien (in Storey 1993:5). Ook in het geval van mijn informanten is te zien dat muziek een rol speelt in de manier waarop zij de wereld zien. Welke betekenis heeft traditionele muziek voor mijn informanten? En wat voor belang heeft traditionele muziek in hun dagelijkse leven? Betekenisgeving aan traditionele muziek door mijn informanten heeft plaatsgenomen door te

laten zien hoe ze traditionele muziek overdragen en de constructie hiervan. In deze paragraaf zal er dieper in worden gegaan naar definiëring van traditionele muziek.

Traditionele muziek die een plek heeft bemachtigd in de leven van mijn informanten hangt samen met de definitie die zij aan deze muziek hebben gegeven op een bepaald moment. Dit is te zien als *politics of signification* (Hall 1985: 36 in Storey 1993:5); dat elk betekenisgeving van iets zijn eigen plek bemachtigd binnen de omschrijving. Elk betekenisgeving aan traditionele muziek door mijn informanten bemachtigd zijn eigen plek in de definiëring hiervan.

Voor de meesten van mijn informanten heeft traditionele muziek voornamelijk een betekenis gekregen die verbonden is met vroeger. Traditionele muziek is de muziek waarmee ze zijn opgegroeid: “*Well with the Hippie band that is what we grow up with!*”, zei Niko tijdens het interview. Niko gaf antwoord op de vraag wat hij als traditionele muziek op Statia beschouwt. De *Hippie Boyz* is niet de enige band die hij aanhaalt. Ook *Steelband*, de *String Band* en de *Big Drum* beschouwt hij als traditionele muziek. Voor Niko is traditionele muziek een belangrijke onderdeel van cultuur, omdat het mensen met elkaar verbindt, en tevens de geschiedenis en de inhoud van muziek samen laat gaan. Floyd (1999) refereert naar de Afrikaanse diaspora die traditionele muziek heeft getransporteerd, die nu moet worden overgedragen door cultuur volgens Niko. Dus de inhoud van traditionele muziek is een geschiedenisles die moet worden overgedragen door muziek naar komende generaties.

Het overdragen van traditionele muziek gebeurt niet alleen in publieke sferen, maar ook in het privéleven van Statianen thuis. Amy, een vijfjarig meisje, was aan het zingen, ‘*I am a donkey the best upon the land. There is no donkey on the road that can compare to me. No donkey can beat my Jerusalem Kukoe*’. Haar grootmoeder zei dat ze het liedje aan Amy’s moeder had geleerd, en dat het een familietraditie is om dit door te geven. Dit ondersteunt Turino’s uitspraak dat muzikale klanken een krachtige menselijke bron zijn, die vaak in het hart liggen van onze diepste sociale gelegenheden en ervaringen (Turino 2008:5). Het overdragen van traditionele muziek aan kinderen, waardoor de kinderen deze weer aan hun kinderen overdragen, kan er in de ogen van de informanten voor zorgen dat traditie en cultuur worden behouden. Traditionele muziek neemt niet alleen een plek in het leven van luisteraars, maar is soms ook gebaseerd op het leven van bewoners en gebeurtenissen. *Calypso* muzikanten gebruikten hun liederen om hun maatschappelijke angsten, etnische verhoudingen van de bevolking en politieke dromen voor hun land of zichzelf te uiten (Allahar 2002:23).

Zoals Mozes naar de sociale becommentariëring in Calypso refereerde tijdens mijn interview met hem.

De theorie van Floyd (1999) laat zien dat spelen op eigengemaakte instrumenten deel is van een proces van syncretisme, het toe-eigenen van muziek (Floyd 1999:2). Traditionele muziek gaat meer om de zelfgemaakte instrumenten volgens Mozes. Sheldon vindt dat bij het definiëren van traditionele muziek snaarinstrumenten centraal staan, terwijl Mozes de betekenis van eigengemaakte instrumenten benadrukt. De definities die Sheldon en Mozes aan traditionele muziek geven tijdens mijn interview met hen sluiten elkaar niet uit, maar zijn aanvullingen op de definiëring van traditionele muziek.

Informanten geven muziek dus de betekenis traditioneel in een proces van terugkijken op geschiedenis en sociale relaties. Deze betekenissen worden overgedragen in zowel publieke als in privésfeer. Traditionele muziek werd in mijn onderzoek dus voornamelijk gedefinieerd als lokaal geproduceerd en iets waar informanten mee zijn opgegroeid. In de volgende paragraaf zal dieper worden ingegaan op hoe traditionele muziek een sociale productie door en voor mijn informanten is.

4.7 Sociale productie van muziek: “*Stai-sjah*”

In deze paragraaf zal de sociale productie van traditionele muziek worden besproken aan de hand van uitspraken van mijn informanten Marcia, Mathilda, Sheldon en Marvin. De manier waarop medemusici en publiek een betekenis geven aan de teksten, en in het bijzonder aan de thema's in deze teksten, het ritme, en aan de regels over traditionele muziek, zal laten zien wat de huidige betekenis van traditionele muziek op Statia is en hoe deze geconstrueerd wordt. Door deze betekenissen in kaart te brengen is een verschuiving te zien van traditionele muziek als protest naar traditionele muziek als verheerlijking van het leven.

De thema's waarover gezongen wordt, op de woensdagochtend te recreatiecentrum, zijn gebaseerd op de keuze en smaak van de gepensioneerden. De keuze van liedjes is beperkt tot de traditionele bundel van de recreatiecentrum. De liedjes die er gezongen worden, zijn liedjes die de normen en waarden van vroeger uitdragen, en vertellen over mythen, Statiaanse plekken en affaires. Een lied dat bijna altijd gezongen werd, was *Gibraltar's bride*. *Gibraltar's bride* was karakteristiek voor vele van de liedjes die op die ochtend werden

gezongen: liedjes met een morele boodschap en over de liefde en affaires. In het lied van *Gibraltar's bride*, kwam duidelijk naar voren dat als een man en een vrouw een nacht met elkaar doorbrachten, ze moesten trouwen. De *lyrics* van de liederen hadden niets van doen met de huidige politieke situatie. Hier zien we een bevestiging van Williamsons bespreking van de kracht van muzikale bijeenkomsten die de zware lasten verlichten en mensen weer energie geven (Williamson 2012:265). Informanten kunnen zo even in de muziek vluchten uit het dagelijkse leven.

Het ritme van ieder lied is weer anders, en blijkt door de jaren heen te veranderen. Het kwam tijdens mijn observatie voor, dat tijdens een woensdagochtend, Mathilda een totaal andere ritme aan een bepaald lied wilde geven dan Sheldon gewend was. Zij had het ritme van het lied anders geleerd en Sheldon respecteerde haar kennis hierover en ging er niet verder op in. Het overbrengen van liederen verandert dus per persoon en situatie.

In de traditionele muziek op Statia zijn de regels waaraan de muziek moet voldoen, niet zichtbaar vastgesteld. Maar volgens Marvin zijn die regels voor muzikanten wel zichtbaar en te ervaren. Hij vertelde dat hij zich niet meer bezig hield met Calypso ook al werd hij vele keren gevraagd op het eiland om te participeren in het Calypso Festival tijdens het jaarlijkse Carnaval. Marvin was ervan overtuigd dat door zijn vroegere muziek over de politiek op Statia, hij het nu als gepensioneerde economisch veel minder goed heeft dan andere gepensioneerden. Volgens hem heeft het via muziek uiten van zijn mening over de regering er toe geleid dat mensen regeringsfunctionarissen tegen hem hebben opgezet die hem vervolgens zouden hebben gekort op zijn pensioen. En daarom houdt hij zich totaal niet meer bezig met de huidige politiek, en wil hij al helemaal geen liederen meer schrijven over de huidige politieke situatie.

De sociale productie van muziek- de ontvangst van de teksten door medemusici en publiek- is afhankelijk van de thema's, ritmes en regels die gepaard gaan met traditionele muziek. Onder de bovengenoemde informanten blijkt dat ze eerder een toevlucht zoeken in teksten die hoop, liefde, morele waarden en normen verbeelden in plaats van protest. In de volgende paragraaf zullen mogelijke verklaringen voor deze focusverschuiving binnen traditionele muziek besproken worden.

4.8 Afnemende politieke lading: *Antillean Confusion*

In deze paragraaf wordt de afgenomen politieke lading in traditionele muziek van de *Killy Killy Band* belicht aan de hand van de ervaringen van mijn informanten. Verschillende factoren hebben invloed gehad op de afname van politieke lading in traditionele muziek van de *Killy Killy Band*. Factoren zoals religie, familiebanden, en ontwikkelingen op de inhoud van traditionele muziek.

Voor Sheldon kwam er een kruispunt in zijn carrière waar hij moest kiezen of hij bij de politiek betrokken wilde blijven of zijn leven meer wilde wijden aan het maken van muziek. “*You cannot be a politician and at the same time be a musician! You know about a lot of wrong things that are happening and you cannot write about them. That is why I am not a politician anymore*”, zei Sheldon. Hij koos voor de muziek, waarin hij zich volledig kon uiten over de politiek op Statia. Daarmee wist Sheldon een prestigieuze plek te bemachtigen in de Calypso wereld, als *Lord Lion* en als bandlid van de *Hippie Boyz*. ‘*Sheldon is a legend*’, zei Niko. Volgens Niko zingt Sheldon over actuele zaken, zoals hij doet in zijn lied *Antillean Confusion*, over de Nederlandse Antillen die niet meer zullen bestaan.

Sheldon [*Lord Lion*] droeg politieke boodschappen uit in enkele liederen, die onder zijn fans nog steeds populair zijn, aangezien ze goed aansluiten bij de nieuwe politieke situatie. Voor Niko is het lied, *Antillean Confusion* duidelijk politiek geladen. “*If I go back in one of the tunes there was an ‘independence here’. So that is something that have already been sung about in one of the lyrics. ‘You know independence here, where do we go from here’...So already, what we talked about earlier, what political status would be well reference. The way we were back then. That independent way of living. ‘Independence here it seems like people don’t care’ but Independence we have, will subscribe to go back to. We must learn to become independent which means we have to cover our cost our own,*”.

Hij was ervan overtuigd dat het lied vroeger een politieke boodschap had. Volgens hem zou het goed zijn als Statianen zich voor een volgend referendum zouden verdiepen in de teksten van het lied en zouden ze daardoor het beste kiezen voor Statia. *Antillean Confusion* werd volgens Sheldon zowel voor als na de verandering in politieke status van 10-10-'10 vaak gespeeld, om een bepaalde visie van onafhankelijkheid te promoten, die nog geen realiteit is met de huidige politieke status. Volgens hem willen de Statianen een onafhankelijker status als er een tweede kans wordt geboden via een referendum.

Sheldon heeft enkele jaren geleden een streng christelijke levenswijze aangenomen van het Adventisme, waarin hij ook is opgegroeid. Sinds zijn geloofskeuze schrijft hij geen liederen meer met een politieke lading, maar richt hij zich meer op het schrijven en zingen van gospellieder. Politiek past volgens hem gewoon niet meer in zijn muziek: *'I do not mind about politics, and I am not writing about them... You don't mind trouble as a Christian, and that is what politics is all about'*. Sinds hij bekeerd is, probeert hij zo'n vreedzaam mogelijk leven te leiden waarin hij hoop en de liefde van God via zijn gospellieder wil openbaren aan zijn luisteraars.

De betekenis van traditionele muziek op Statia heeft grote veranderingen ondergaan, die beïnvloed zijn door wijzigende context, vanuit de slavernijgeschiedenis tot nu. Volgens Rich gaat muziek van de huidige generatie om de beats ('boomboom') in plaats van om de inhoudelijke boodschap. Kimoni vindt dat deze veranderingen die traditionele muziek ondergaat onderdeel zijn van een langdurige ontwikkeling in muziek: *"In every thing you had protest in blues, jazz, soul. In everything that we do it is there, all the sounds, all the rhythms. Then the white man turned music into commercial, they want to make it something like a party. It was never about a party it was an outcry.. It was not about wining and dining, never! But this is what the slave master makes out of it"*. Volgens hem hebben Europese invloeden de focus van traditionele muziek sterk beïnvloed. In feite laat dit zien dat informanten zien dat met de komst van de witte man, dat er nog steeds overheersing is in feite. Nu niet meer als koloniaal overheerser, maar door middel van muziek: het gaat alleen nog maar om 'boomboom' in plaats van om betekenis. En dat zou door informanten gezien kunnen worden als koloniaal imperialisme Dit sluit aan bij Spinetti's theorie (2005) waarin Europese vormen werden gehandhaafd in lokale muziek, om zo een plek te kunnen bemachtigen in de cultuur en in parades van nationaal erfgoed en om te kunnen bijdragen op internationale festivals (Spinetti 2005:186).

Het uitblijven van maatschappelijke kritiek via muziek [*nigger business*] over onder andere de nieuwe politieke status in traditionele muziek heeft tevens te maken met familiebanden. Dat heeft Kimoni mij uitgelegd door nadruk te leggen op de volgende uitspraak: *"Everybody is family. you don't want to hurt people. People are sensitive."* De huidige politieke status komt amper of niet in traditionele muziek naar voren, omdat muzikanten hun familie niet in publiek willen bekritisieren. Aangezien Statia zeer klein is, is er grote kans dat er een familielid actief is in de politiek die bekritiseer je niet. Door families

te hebben in politiek, behoort politiek niet tot ‘the other’, zoals voor de vorming van de Nederlandse Antillen, waar Nederlanders autoritaire posities hadden.

Al met al zijn de veranderingen van focus van de *Killy Killy Band* te verklaren aan de hand van meerdere factoren. Ten eerste hebben persoonlijke veranderingen, zoals die van Sheldon, sterke invloed op de focus van de band. De rol van muziek is veranderd. De huidige politieke status wordt niet in traditionele muziek verbeeldt, omdat muziek voor velen tegenwoordig meer een toevluchtsoord vormt, waar de mooie aspecten van het leven worden verbeeldt. Met de jaren mee is de inhoud van traditionele muziek met zijn publiek mee veranderd. Volgens mijn informanten heeft deze verandering tevens te maken met familiebanden die gevoelig zijn voor politieke kritiek, omdat volgens Kimoni politiek in feite een familiezaak is. Sheldon is gefocust op een vreedzaam bestaan op het eiland en heeft hiermee de focus van traditionele muziek ook op vreedzaamheid gericht. Informanten bevestigen dit beeld van traditionele muziek. Traditionele muziek die geen plek biedt om de huidige politieke status te verbeelden gezien al de ontevredenheid die er onder mijn informanten hierover heerst. In de conclusie en discussie zal de hoofdstukken 3 en 4 in vergelijking worden gebracht.

Conclusie en Discussie

In onze scriptie is ingegaan hoe de bewoners van Curaçao en St. Eustatius de nieuwe politieke status verbeelden in de traditionele muziek op de eilanden. Gekozen is voor de traditionele tumbamuziek tijdens carnaval en de tambúmuziek op Curaçao en de traditionele muziek van de *Killy Killy band* op St. Eustatius. De onderzoeksvraag luidt: *“Hoe verbeelden bewoners van Curaçao en St. Eustatius de nieuwe politieke status van de eilanden in traditionele muziek?”* Wij zullen eerst ingaan op de politieke ontwikkelingen op beide eilanden. Om vervolgens te concluderen hoe de nieuwe politieke status is verbeeld in de traditionele muziek.

De politieke en historische banden tussen Curaçao, St. Eustatius en Nederland zijn ontstaan door koloniale overheersing van de eilanden en politieke invloed op de eilanden door Nederland in het verleden. Deze overheersing en politieke invloed zijn tot op heden zichtbaar in de vernieuwing van de politieke status na 10-10-‘10. Politieke spanningen rondom de invoering van de nieuwe politieke status zijn genoemd door informanten op Curaçao. Op beide eilanden heerst voornamelijk teleurstelling over de statusverandering. Op St. Eustatius heerst teleurstelling over het gebrek aan informatie aan de bewoners over de statusverandering. De uitslag van het referendum was in de ‘Nederlandse Antillen’ blijven, maar de keuze van de meerderheid van de eilandbewoners werd niet gehoord. Curaçao heeft haar keuze ‘autonoom binnen het Koninkrijk’ gekregen, maar St. Eustatius is deel gaan uitmaken van de BES-status als ‘bijzondere gemeente van Nederland’.

Na de invoering van de nieuwe politieke status heerst onder de bevolking op Curaçao en St. Eustatius ontevredenheid over de mate van autonomie. Ten eerste zijn de verwachtingen voor meer autonomie vaak niet uitgekomen. In de periode van onderzoek is een petitie op St. Eustatius rondgegaan om een nieuw referendum te verwerven om zo de huidige politieke status te kunnen veranderen. Teleurstellingen over de invoering van de nieuwe politieke status komen overeen met Sharpe’s observatie dat de taken van buitenlandse zaken in de ‘Nederlandse Antillen’ bij Nederland lagen (Sharpe 2005:293). Met andere woorden, Nederland blijft leidend ondanks de huidige politieke statusverandering.

Informanten op beide eilanden geven verschillende betekenissen aan de term autonomie. Zij spreken over politieke autonomie, terwijl anderen de nadruk leggen op autonomie voor de bevolking in het dagelijks leven. Op Curaçao komen deze betekenissen op een andere manier naar voren dan op St. Eustatius, omdat de huidige politieke statussen

verschillen. Meer of minder autonomie is een discussiepunt onder informanten op Curaçao en St. Eustatius. In het dagelijks leven en in de politiek wordt door de Curaçaose informanten niet meer autonomie ervaren, wel zouden de verhoudingen tussen Curaçao en Nederland meer tot rust zijn gekomen. Op St. Eustatius hebben informanten aangegeven dat zij zelfs een afname van autonomie ervaren sinds 10-10-'10. Zowel in het dagelijks leven als op politiek gebied. Bijvoorbeeld op de gebieden waar Nederland geld invoert, Nederland ook de controle overneemt.

Ten tweede komt ontevredenheid over de betaling van belastingen bij informanten naar voren op Curaçao en St. Eustatius. Bewoners op Curaçao worden nu verplicht belasting te betalen over aspecten waar dat vroeger niet hoefde, zoals de *kunuk* huisjes op het platteland. Bewoners op St. Eustatius betalen nu belasting waar vroeger geen belasting over werd betaald, omdat een toegepast belastingsysteem niet bestond. Geconcludeerd kan worden dat minder verandering opgetreden is voor de bewoners op beide eilanden na de invoering van de nieuwe politieke status.

De politieke toekomst voor Curaçao en St. Eustatius kent verschillende scenario's, mede omdat de huidige politieke status tussen de eilanden verschilt. Wel kan geconcludeerd worden dat er onder bewoners onvrede heerst over de inrichting van het politieke landschap. Zij willen opnieuw naar een verandering in de politieke status toewerken. Veel bewoners op Curaçao zien de politieke toekomst bij voorkeur als 'onafhankelijk'. Op St. Eustatius vragen de informanten zich af of zij meer onafhankelijk kunnen worden door 'status aparte' of 'onafhankelijkheid'. Curaçao ziet uit naar een meer stabiele politieke regering en meer vertrouwen in politieke partijen vinden de informanten. St. Eustatius ziet de politieke toekomst als één waar Nederland de huidige controle en autoriteit overdraagt. De bevindingen komen overeen met politieke autonomie, dat autonome bewoners begrijpen verantwoordelijk voor elkaar te zijn en voor de resultaten van hun collectieve beslissing (Christman & Anderson 2005:237).

Hoewel informanten op Curaçao en St. Eustatius zich hebben uitgesproken over de nieuwe politieke status, komt in ons onderzoek vooral naar voren dat slavernij op Curaçao en de ideologie van superioriteit (Heijes 2004:69) op St. Eustatius voor hen belangrijke onderwerpen zijn.

Nederland werd in de negentiende eeuw door Europese omliggende landen gedwongen om de slavernij af te schaffen en de meeste andere koloniën streefden naar onafhankelijkheid van hun overheersende land. De vrijlating verliep langzaam in het

Nederlandse deel van het Caribische gebied, zoals in een theorie van Oostindie (1996) wordt ondersteund. Honderd vijftig jaar na de afschaffing van de slavernij op Curaçao en St. Eustatius zijn de huidige politieke banden getekend gebleven. Gevoelens van onderdrukking blijven volgens informanten bij de eilandbewoners aanwezig. Volgens hen wordt met het slavernijverleden verschillend omgegaan. Op Curaçao wordt een ‘minderwaardigheidscomplex’ genoemd als gevolg van een onverwerkt slavernijverleden door informanten. Meer bewustzijn en onder ogen zien van het verleden zou volgens informanten een begin zijn van de verwerking. Op St. Eustatius is de superioriteitsideologie sinds de slavernij aanwezig. Deze ideologie van superioriteit heeft ervoor gezorgd dat er gesegmenteerde samenlevingen zijn ontstaan waarin huidskleur en afkomst bepalend zijn voor de plaats op de sociale ladder (Heijes 2004:69).

Traditionele muziek op Curaçao, tumba en tambú, en op St. Eustatius traditionele muziek door de *Killy Killy Band* heeft zijn oorsprong in slavernijverleden, waar muziek als protest diende tegen de overheersende rol. Het protest tegen overheersing tijdens en na kolonialisme is een karaktereigenschap van *popular culture* (Handler 1994 in Sanabria 2007:315). Op St. Eustatius werd protest in muziek door middel van *nigger business* uitgedragen op een kritische en of grappige manier in de publieke arena. Op Curaçao werd de tambú na de slavernij gebruikt als middel om kritiek te leveren op alles dat verkeerd, opvallend en essentieel was gedurende het jaar. Hippy Boyz eigende zich calypso toe door *nigger business*, de liederen hadden de Statiaanse samenleving als onderwerp en ze zijn creatief te werk gegaan met eigen instrumenten. Floyd omschreef het proces van syncretisme, toe-eigenen van muziek die een belangrijke rol heeft gespeeld (Floyd 1999:2).

Traditionele Curaçaose muziek staat ook bekend om zijn tumba. Het komt overeen met de observatie van Floyd waarin het verband tussen muziek en het verleden wordt benadrukt (Floyd 1999:1-2). Tumba is gehecht aan het carnaval en een oud ritme van de slavernij. Het komt overeen met de observatie van Nurse dat de diepe wortels van de huidige Caribische carnavals deels liggen in de strijd van gemarginaliseerde mensen om culturele identificatie vorm te geven door middel van weerstand en bevrijding (Nurse 1999:662). Op Curaçao wordt tumba niet meer in het hart van de jongeren gedragen.

Traditionele muziek zoals de tumba en van de *Killy Killy Band* worden overgedragen aan de luisteraars waarbij musici hen op een bepaalde manier de wereld laten zien. Dit is in overeenstemming met de theorie van Hall die hij ‘*the politics of signification*’ noemt (Hall 1985 in Storey 1993:5). Hierna wordt gekeken hoe deze teksten worden ontvangen door

medemusici en publiek op Curaçao en St. Eustatius. Op Curaçao worden specifieke plaatsen bezongen in de liederen. Bijvoorbeeld in het lied ‘E baranka aki ban defende’ [Laten wij deze rots (Curaçao) verdedigen]. Het lied gaat over het beschermen van het eiland. *Sense of place* van Ruotsala komt hier naar voren door de emotionele relatie tussen een persoon en plaats die wordt bezongen, maar plaats is geen vaststaand principe, omdat verschillende mensen er verschillend over kunnen denken (Ruotsala 2008:44). Dit sluit aan op een theorie van Cohen dat sociale aspecten van de specifieke plaats worden weerspiegeld en beelden worden geproduceerd (Cohen 1995:444). Een grote diversiteit van liederen wordt op St. Eustatius gezongen. Verschillende thema’s komen aan bod tijdens muzikale bijeenkomsten in het recreatiecentrum. Deze muzikale bijeenkomsten hebben als doel ‘zware lasten te verlichten’ en tijdens dagelijkse bezigheden een toevlucht nemen in traditionele muziek (Williamson 2012:265). Het ritme van traditionele muziek op zowel Curaçao en St. Eustatius is gevoelig voor veranderingen en de manier waarop het door musici wordt overgedragen aan de luisteraars.

Zowel op Curaçao en St. Eustatius zijn regels opgesteld voor de inhoud van de *lyrics*. Op Curaçao komt naar voren dat tumba in principe vrij is, maar omdat het op straat ten gehore wordt gebracht, houden musici zich aan bepaalde kaders. Regels worden gehandhaafd in tumbaliederen tijdens het Tumbafestival, omdat carnaval deels door de overheid wordt gesponsord. Politieke kritiek is volgens informanten afgestompt en afgesneden in de teksten. De tumba *lyrics* zijn creatief geschreven waardoor in de ‘dubbele bodem’, onderliggend in de tekst, mogelijk een politieke boodschap of betekenis kan worden ontdekt. Zoals in het winnende tumbalied van dit jaar ‘*wowo riba bo* [oog op jou]’. Geconcludeerd kan worden dat de tumbamuziek een afname van politieke geladenheid kent. Zoals overeenkomt met de theorie van Cohen die stelt dat de productie van plaats door middel van muziek vaak een politiek en omstreden proces is (Cohen 1995:445). Daarentegen gaat tambúmuziek juist heel ver op het gebied van politiek

De *Killy Killy Band* is vrij om hun muziek in de straten van St. Eustatius te zingen. Lieder met een politieke lading worden door Sheldon, icoon van de traditionele muziek, vroeger meer gezongen dan tegenwoordig. Sheldon’s geloofsovertuiging is hiervan de oorzaak, omdat hij zich nu meer op hemelse dan op wereldse zaken richt. De afnemende politieke lading in traditionele muziek op St. Eustatius ligt volgens de informanten in het feit dat de jongere generatie niet meer focust op boodschappen in traditionele muziek, maar meer op het ritme. Ook wordt traditionele muziek steeds meer voor andere doeleinden gebruikt,

zoals advertenties en feesten, waardoor protest niet de boventoon voert. De sterke relatie tussen familiebanden en politiek belemmeren musici in het bekritisieren van politiek, omdat familiebanden gevoelig liggen en men probeert de vrede te bewaren op het kleine eiland St. Eustatius.

Vastgesteld kan worden dat vele politieke ontwikkelingen op Curaçao en St. Eustatius voor en na de invoering van de nieuwe politieke status hebben plaatsgevonden. Deze ontwikkelingen zijn een gevolg van de politieke en historische banden tussen Curaçao, St. Eustatius en Nederland. De eeuwen lange overheersing door Nederland is tot op heden zichtbaar in de politiek. Hierbij is het onverwerkte slavernijverleden een belangrijk terugkerend onderwerp voor de informanten. Wanneer gesproken wordt over traditionele tumbamuziek op Curaçao komt de afnemende politieke lading in de *lyrics* naar voren. Bij traditionele tambúmuziek komt de politieke geladenheid in de *lyrics* juist sterk naar voren. Op St. Eustatius is de traditionele muziek van de *Killy Killy band* vrij van politiek geladenheid.

Literatuur

ALLAHAR, A.

2002 "Race" and Class in the Making of Caribbean Political Culture. *Transforming Anthropology* 10(2):13-29.

ALLEN, RM

2012 Music in Diasporic Context: The Case of Curaçao and Intra-Caribbean Migration. *Black Music Research Journal* 32(2):51-65.

BERMAN-SANTANA, DÉBORAH

2000 Indians, Manifest Destiny, and the Political Status of the U.S. Pacific: Lessons for Puerto Rico. *Meeting of the Latin American Studies Association*. PhD.

BINNENLANDSE ZAKEN EN BUITENLANDSE ZAKEN

2010 Het Koninkrijk der Nederlanden; nieuwe staatkundige verhoudingen

http://www.minbuza.nl/binaries/content/assets/minbuza/nl/import/nl/reizen_en_landen/landen/overzicht/s/saba/informatie-over-de-staatkundige-herstructurering-van-10-oktober-2010

Geraadpleegd: januari 2013

BOR, W. VAN DEN

1979 "Eiland op drift": De sociale organisatie van een kleine Caribische samenleving: St. Eustatius. Landbouwschool te Wageningen. Proefschrift.

<http://edepot.wur.nl/16141>

Geraadpleegd: januari 2013

CARIBSEEK

2013 Nieuws: Djuric Dju Dju V Virginie Rei Di Tumba 2013

<http://news.caribseek.com/index.php/caribbean-islands-news/curacao-news/item/35896-djuric-dju-dju-v-virginie-rei-di-tumba-2013>

Geraadpleegd: juni 2013

CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK

2012 Referendum Statia

<http://www.cbs.nl/nlNL/menu/themas/bevolking/publicaties/artikelen/archief/2012/2012-bevolking-cn-uitgesplitst-art.htm>

Geraadpleegd: december 2012

CHRISTMAN, JOHN & JOEL ANDERSON

2005 *Introduction/Autonomy and the Challenges of Liberalism: New Essays*. Cambridge: Cambridge University Press.

COHEN, SARA

1995 Sounding Out the City: Music and the Sensuous Production of Place. *Transactions of the Institute of British Geographers, New Series* 20(4):434-446.

CUALES, S.M.

1998 In Search of Our Memory: Gender in the Netherlands Antilles. *Feminist Review* 59:86-100.

CURACAO CARNIVAL

2006 Modern Day Celebrations

http://www.curacaocarnival.info/ned/modern_day_celebrations.php

Geraadpleegd: januari 2013

CURACAO TOURIST BOARD

2013 Tumba Festival.

<http://www.curacao.com/The-Curacao-Difference/Carnival!-Dancing-and-Music/Tumba-Festival>

Geraadpleegd: januari 2013

z.j. Onze Bevolking en Cultuur: Taal

<http://www.curacao.com/nl/Curacao-Ervaar-het-Verschil/Onze-Bevolking-en-Cultuur/Taal>

Geraadpleegd: mei 2013

CURINFO

2012 Music in Curaçao

<http://www.curinfo.com/2012/10/15/music-in-curacao/>

Geraadpleegd: mei 2013

DEWALT, KATHLEEN & BILLIE DEWALT

2002 Participant Observation: A guide for fieldworkers. Lanham: Altamira Press.

DEFINITIVE CARIBBEAN

z.j. Carnivals and Festivals

<http://www.definitivecaribbean.com/special-interests/st-eustatius/carnivals-and-festivals>

Geraadpleegd: juni 2013

DIJS, NATASHA MARITZA VAN DER

2011 *The Nature of Ethnic Identity among the People of Curacao*. Proefschrift Utrecht.

<http://igitur-archive.library.uu.nl.proxy.library.uu.nl/dissertations/2011-0314-200320/dijs.pdf>

Geraadpleegd: januari 2013

FINNEGAN, R.

1989 *The hidden musicians: music-making in an English town*. Cambridge: Cambridge University Press.

FLOYD Jr, S.A.

1999 Black Music in the Circum-Caribbean. *American Music* 17(1):1-38.

GAGNON, ALAIN G. & MICHAEL KEATING

2012 *Introduction*. In: *Political Autonomy and Divided Societies: Imagining Democratic Alternatives in Complex Settings*. New York: Palgrave MacMillan.

GARCÍA-MUÑIZ, H.

2011 *The Colonial Persuasion: Puerto Rico and the Dutch and French Antilles*. In: *The Caribbean: A History of the Region and Its Peoples*. Chicago: University of Chicago Press.

GIBBES, F.E. & N.C., ROMER-KENEPAN & M.A., SCRIVANEK

2002 *De Bewoners van Curaçao: Vijf eeuwen lief en leed 1499-1999*. Willemstad: Curaçao Nationaal Archief.

GOBIERNU

2013 Memorie van Toelichting behorende bij de staatsregeling van Curaçao.
[http://www.gobiernu.an/extranet/curacao.nsf/resources/8F23F9FCCE13F3690425791900786B67/\\$FILE/Memorie%20van%20Toelichting%20Staatsregeling%20Curaçao.pdf](http://www.gobiernu.an/extranet/curacao.nsf/resources/8F23F9FCCE13F3690425791900786B67/$FILE/Memorie%20van%20Toelichting%20Staatsregeling%20Curaçao.pdf)
Geraadpleegd: januari 2013

GOVERNMENT OF THE NETHERLANDS

2010 Bonaire, St Eustatius and Saba
<http://www.government.nl/issues/caribbean-parts-of-the-kingdom/bonaire-st-eustatius-and-saba>
Geraadpleegd: december 2012

GREEN, GARTH L.

2002 Marketing the Nation: Carnival and Tourism in Trinidad and Tobago. *Critique of Anthropology* 22: 283-304.

GUPTA, A. & J. FERGUSON

1992 Beyond 'Culture': Space, Identity and the Politics of Difference. *Cultural Anthropology* 7(1):6-23.

HARTOG, J.

1976 *History of St. Eustatius. Central U.S.A. Bicentennial Committee of the Netherlands Antilles*. Texas: University of Texas Press.
1979 *Curaçao: Zijn Geschiedenis in het Kort*. Aruba: De Wit Stores N.V.

HEBDIGE, D.

1987 *Cut 'N' Mix: Culture, Identity and Caribbean Music*. York: Methuen & Co. Ltd.

HEIJES, COEN

2004 *Het stereotype voorbij: Een studie naar onbegrip, beeldvorming en samenwerking tussen Curaçaoënaars en Nederlanders in Nederland en op Curaçao*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.

JONG, NANETTE DE

2003 Forgotten Histories and (mis)remembered Cultures: The Comback Party of Curaçao. *British Journal of Ethnomusicology* 12(2): 35-50

KETI KOTI AMSTERDAM

2004 *Uit de erfenis van slavernij: Verzet Curaçao*.
<http://www.youtube.com/watch?v=xh4xHccwOdY>
Geraadpleegd: mei 2013

KEUR, Y.L & D.L. KEUR

1960 *Windward Children: A study in human ecology of the three Dutch Windward Islands in the Caribbean*. Assen: Royal Van Gorcum Ltd.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

2013 Afschaffing Slavernij (1863)

<http://www.kb.nl/dossiers/geschiedenis/afschaffing-slavernij-1863>

Geraadpleegd: juni 2013

LA CHISPA

2013 Roep om referendum Sint Eustatius

<http://www.lachispa.eu/nieuws/roep-om-referendum-sint-eustatius/>

Geraadpleegd: mei 2013

LANDENSPECIALS

z.j. Curaçao: Bevolking, Taal en Godsdienst

<http://www.landenspecials.nl/curacao/bevolking-taal-godsdienst/>

Geraadpleegd: mei 2013

MANNING, FRANK

1978 Carnival in Antigua: an Indigenous Festival in a Tourist Economy. *Anthropos* 73(1):191-204.

MEMENTO VIVI

2012 Officiële feestdagen op Curaçao in 2013.

<http://www.memento-vivi.com/producten/kalender/officiele-feestdagen-curacao-2013/>

Geraadpleegd: januari 2013

NATIONAL ARCHAEOLOGICAL ANTHROPOLOGICAL MEMORY MANAGEMENT (NAAM)

2010 De Killy Killy Band.

<http://documents.naam.an/nl/doc/De+Killy+Killy+Band+>

Geraadpleegd: januari 2013

NOS

2010 2005 Referendum Curaçao

<http://nos.nl/video/190183-2005-referendum-curacao.html>

Geraadpleegd: januari 2013

NURSE, KEITH

1999 Globalization and Trinidad Carnival: Diaspora, Hybridity and Identity in Global Culture. *Culture Studies* 13(4):661-690.

OHNUKI-TIERNEY, E.

2002 *Kamikaze, Cherry Blossoms and Nationalisms: The Militarization of Aesthetics in Japanese History*. Chicago: University of Chicago Press.

OOSTINDIE, G.

1996 *Ethnicity in the Caribbean: Essays in Honor of Harry Hoetink*. Caribbean: Macmillan.

1999 *Het verleden onder ogen: Herdenking van de slavernij*. Amsterdam: Arena

2002 Een Antwoord op de Curaçaose Exodus? *Nederlandse Antillen en Aruba: Justitiële verkenningen: wetenschappelijk onderzoek- en documentatiecentrum* 28(1): 9-20.

2011 *Het Paradijs Overzee: de "Nederlandse" Caraïben en Nederland*. Leiden: KITLV Uitgeverij.

OOSTINDIE, G. & I. KLINKERS

2003 *Decolonising the Caribbean: Dutch Policies in a Comparative Perspective*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

2012 *Gedeeld Koninkrijk: De Ontmanteling van de Nederlandse Antillen en de Vernieuwing van de Trans-Atlantische Relaties*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

RIJKSOVERHEID

z.j. Nieuw Bestuur Voormalig Nederlandse Antillen

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/caribische-deel-van-het-koninkrijk/nieuw-bestuur-voormalige-nederlandse-antillen>

Geraadpleegd: mei 2013

z.j. Hoe ziet de bestuurlijke structuur van het Koninkrijk der Nederlanden eruit

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/caribische-deel-van-het-koninkrijk/vraag-en-antwoord/hoe-ziet-de-bestuurlijke-structuur-van-het-koninkrijk-der-nederlanden-eruit.html>

Geraadpleegd: november en december 2012

RUOTSALA, HELENA

2008 Does Sens of Place Still Exist? *Journal of Ethnology and Folkloristics* 2(1): 43-54.

SANABRIA, HARRY

2007 *The Anthropology of Latin America and the Caribbean*. New Jersey: Pearson Education Inc.

SHARPE, MICHAEL

2005 Globalization and Migration: Post-Colonial Dutch Antillean and Aruban Immigrant Political Incorporation in the Netherlands. *Dialectical Anthropology* 29:291–314.

SPINETTI, F.

2005 Open Borders. Tradition and Tajik Popular Music: Questions of Aesthetics, Identity and Political Economy. *Ethnomusicology Forum* 14(2):185-211

STOREY, J.

1993 *An Introductory Guide to Cultural Theory and Popular Culture*. Harvester Wheatsheaf.

THE DEFINITIVE CARIBBEAN GUIDE

2003-2013 St. Eustatius.

<http://www.definitivecaribbean.com/special-interests/st-eustatius/carnivals-and-festivals>

Geraadpleegd: juni 2013

TODAY

2013 Brighter Path: referendum about Statia's future status.

<http://www.todayxm.com/2013/02/11/brighter-path-referendum-about-statias-future-status/>

Geraadpleegd: juni 2013

TURINO, T.

2008 *Music as Social Life: The Politics of Participation*. Chicago: University of Chicago Press.

VERSGEPERST

2011 Tambú Seizoen Minder Spectaculair

<http://www.versgeperst.com/lifestyle/124753/tambu-seizoen-minder-spectaculair.html>

Geraadpleegd: mei 2013

2013 Helmin Wiels Doodgeschoten

<http://www.versgeperst.com/nieuws/210971/helmin-wiels-doodgeschoten.html>

Geraadpleegd: mei 2013.

WILLIAMSON, K.

2012 Night Becomes Day: Carnival, Contested Spaces, and Black Movement in Bahia. *The Journal of Latin American and Caribbean Anthropology* 17(2):257-278.

WORLD STATESMEN

2010 Sint Eustatius

http://www.worldstatesmen.org/Saint_Eustatius.html

Geraadpleegd: december 2012

YOUTUBE

2004 Keti Koti Festival Amsterdam documentaire: 'Antilliaansverhaal'

<http://www.youtube.com/watch?v=xh4xHccwOdY>

Geraadpleegd: mei 2013

Bijlage 1: Samenvatting in het Nederlands

Auteur: J.N. Groeneveld

Deze scriptie is het resultaat van drie maanden onderzoek op Curaçao uitgevoerd door Groeneveld en op St. Eustatius uitgevoerd door Hortencia. In dit onderzoek is gekeken hoe de nieuwe politieke status na 10 oktober 2010 door bewoners van beide eilanden wordt verbeeld in traditionele muziek. Op Curaçao is gekozen voor de traditionele tumbamuziek tijdens carnaval en tambúmuziek. Op St. Eustatius is gekozen voor de traditionele muziek van de *Killy Killy band*. De onderzoeksvraag luidde: “*Hoe verbeelden bewoners van Curaçao en St. Eustatius de nieuwe politieke status van de eilanden in traditionele muziek?*”

De wetenschappelijke relevantie was een verdiepende bijdrage op de al bestaande literatuur, omdat er weinig of geen onderzoek is gedaan naar de nieuwe politieke status vanaf 2010 in relatie tot traditionele muziek. De maatschappelijke bijdrage van dit onderzoek lag in onze poging helder te maken welke spanningen er speelden en spelen rond de politieke statusverandering. De maatschappelijke bijdrage was ook inzicht geven in de verwevenheid van politieke ontwikkelingen, het verleden van de slavernij en de traditionele muziek voor de bewoners van de eilanden en in Nederland. Het verrichte onderzoek was een comparatief, oftewel vergelijkend onderzoek, omdat hetzelfde onderzoek zowel op Curaçao als St. Eustatius is uitgevoerd. Hiernaast had het onderzoek een beschrijvend karakter. De actuele politieke verandering die Curaçao en St. Eustatius hebben ondergaan is beschreven aan de hand van de verbeelding en constructie hiervan door de eilandbewoners. Om het onderzoek te kunnen verrichten is gebruik gemaakt van de volgende methodes: formele en informele gesprekken, semi-gestructureerde interviews, interviews, en participerende observatie. Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een *sneeuwbalmethode* om contact te leggen met informanten.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat in de nieuwe politieke status na 10-10-’10 politieke overheersing en invloed door Nederland tot op heden zichtbaar is. Na de invoering van de politieke status heerste op Curaçao en St. Eustatius ontevredenheid onder de bevolking over de mate van autonomie. De verwachtingen voor meer autonomie zijn vaak niet uitgekomen. Informanten gaven verschillende betekenissen voor de term autonomie. Zij spraken over politieke autonomie, terwijl anderen de nadruk legden op autonomie voor de

bevolking in het dagelijks leven. Op beide eilanden kwam ontevredenheid over de betaling van belasting naar voren. Geconcludeerd kon worden dat na de invoering van de nieuwe politieke status minder verandering voor de bewoners is opgetreden.

Hoewel informanten op Curaçao en St. Eustatius zich hebben uitgesproken over de nieuwe politieke status, komt in ons onderzoek vooral naar voren dat voor Curacaoënen het onverwerkte slavernijverleden en voor Statianen de ideologie van superioriteit belangrijke onderwerpen waren. Meer dan een eeuw na de afschaffing op Curaçao en St. Eustatius zijn de huidige politieke banden getekend gebleven. Gevoelens van onderdrukking bleven aanwezig. Volgens de informanten werd met het slavernijverleden verschillend omgegaan. Op Curaçao is door informanten een ‘minderwaardigheidscomplex’ genoemd als gevolg van een onverwerkt slavernijverleden. Meer bewustzijn en onder ogen zien van het verleden werd volgens informanten gezien als een begin van de verwerking. De politieke toekomst voor Curaçao en St. Eustatius kende verschillende scenario’s, mede omdat de huidige politieke status tussen de eilanden verschilde. Geconcludeerd kon worden dat onvrede bleef over de inrichting van het politieke landschap en doel bleef het toewerken naar opnieuw een statusverandering.

Traditionele muziek op Curaçao, tumba en tambú, en op St. Eustatius traditionele muziek door de *Killy Killy Band* had zijn oorsprong in slavernijverleden, waar muziek als protest diende tegen de overheersende rol. Op St. Eustatius werd protest in muziek door middel van *nigger business* uitgedragen op een kritische en of grappige manier in de publieke arena. Op Curaçao werd de tambú na de slavernij gebruikt als middel om kritiek te leveren op alles dat verkeerd, opvallend en essentieel was gedurende het jaar. Zowel op Curaçao en St. Eustatius zijn regels opgesteld voor de inhoud van de *lyrics*. Op Curaçao kwam naar voren dat tumba in principe vrij is, maar omdat het op straat ten gehore werd gebracht, hielden musici zich aan bepaalde kaders. De tumba *lyrics* zijn creatief geschreven waardoor in de ‘dubbele bodem’, onderliggend in de tekst, mogelijk een politieke boodschap of betekenis kon worden ontdekt. Hieruit kon geconcludeerd worden dat de tumbamuziek een afname van politieke geladenheid kende. Daarentegen ging tambúmuziek juist heel ver op het gebied van politiek.

De *Killy Killy Band* was vrij om hun muziek in de straten van St. Eustatius te zingen. Lieder met een politieke lading werden door Sheldon, icoon van de traditionele muziek, vroeger meer gezongen dan tegenwoordig. Sheldon’s geloofsovertuiging was hiervan de oorzaak, omdat hij zich meer op hemelse dan op wereldse zaken richtte. De afnemende politieke lading in traditionele muziek op St. Eustatius lag volgens de informanten in het feit

dat de jongere generatie niet meer hun focus legde op boodschappen in traditionele muziek, maar meer op het ritme. De sterke relatie tussen familiebanden en politiek belemmerden musici in het bekritisieren van politiek, omdat familiebanden gevoelig lagen en men probeerde de vrede te bewaren op het kleine eiland St. Eustatius.

Appendix 2: Summary in English

Auteur: N.M. Hortencia

This thesis is the result of a three month comparative research on Curaçao by Groeneveld and on St. Eustatius by Hortencia. The goal of the research was to explore how inhabitants of both islands imagine the new political status after October 10th 2010 through traditional music. We've researched this topic through a focus on tambú music and traditional tumba music during carnival on Curaçao and a focus on traditional music by the Killy Killy Band on St. Eustatius. The central research question is "How do inhabitants of Curaçao and St. Eustatius imagine the new political status of the islands through traditional music?"

The scientific significance of the research can be found in an addition to already existing literature, because no or little research has been conducted on neither the new political status from 2010 onwards, nor on the connection between this political change and traditional music. The societal contribution of this research lies primarily in clarifying what tensions exist and existed among the island inhabitants on the topic of political status alterations. An additional societal aim is to provide deeper insight in the interconnectedness of political developments, slavery history and traditional music in the lives of inhabitants of both the islands and the Netherlands. Our primary focus lies on how inhabitants construct and imagine the recent political changes that both islands have experienced. The research had both a comparative and a descriptive character. In order to conduct this research, the following methods have been employed: formal and informal conversations, semi- and unstructured interviews, and participant observation. During the fieldwork the snowball-method was used in order to get acquainted with informants.

The research revealed that the Dutch predominance and influence is still very visible in the new political status after 10-10-'10. The introduction of the new political status lead to much popular discontent about the lack of autonomy on both Curaçao and St. Eustatius. The populations' expectations of gaining more autonomy often didn't come true. Informants provided diverse definitions and meanings for autonomy. Some focused on political autonomy, whereas others emphasized a wish for greater autonomy in the inhabitants' daily lives. The research revealed much dissatisfaction among inhabitants of both islands about tax-

payments. Concluding we can state that the introduction of a new political status has led to less change for the islands' inhabitants than they were expecting.

Although both informants on Curaçao and St. Eustatius commented on the new political status, our research showed a difference in focus between both populations: Curaçao inhabitants emphasized the importance of the slavery history with which they haven't come to terms yet, whereas St. Eustatius inhabitants focused merely on the white superiority ideology. Although slavery has been abolished for over a century, people still feel oppressed and thus this history keeps influencing the contemporary political relations. According to informants, people deal differently with the history of slavery. There are several possibilities concerning the political future of Curaçao and St. Eustatius, influenced by the distinctive present political statuses of the islands. We can conclude that inhabitants on both islands live with much dissatisfaction on the contemporary status and on both islands movements strive towards another political status alteration.

Both traditional music on Curaçao, tumba and tambú, and the Killy Killy Band on St. Eustatius, finds its origins in slavery history, when music's primary goal was to protest against oppressors. In the post-slavery period on Curaçao local musicians used tambú music throughout the year in order to criticize all that was seen as wrong, striking, or essential on the island. On St. Eustatius musicians used *nigger business* in a critical or funny manner in order to express protest in the public space. Both on Curaçao and on St. Eustatius rules were created concerning the content of the lyrics. In the case of Curaçao tumba music is in principle free in its content, but because the music was played in the streets, musicians still conformed to certain frameworks. The lyrics in tumba music are very creatively written, through which its meaning can be interpreted in several ways, and the music can also contain a 'hidden' political message or meaning. From this we can conclude that the political implications in tumba music have diminished. Tambú music on the contrary focused very strongly and explicitly on political meanings.

The Killy Killy Band on St. Eustatius could express their music freely in the streets of the island. Sheldon, a central figure in local traditional music, expressed more political meanings through his lyrics in the past than he does in the present. The main reason for this change of focus in lyrics was Sheldon's personal conversion to religion, through which he started to focus more on religious instead of worldly topics such as politics. Another reason for the diminishing political meanings in traditional music on St. Eustatius can be found in the

explanation that younger generations are more concerned about the rhythm of the music than about the messages that traditional music might convey. Also, the strong connections between family relations and politics on the island prevent musicians from criticizing politics. Family relations are precarious, especially if one wants to keep the peace on the small island of St. Eustatius.